

Ankestyrelsens praksisundersøgelse om
**Flytning og hjemgivelse af
anbragte unge**

November 2011

Ankestyrelsen

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Forord	1
1 Sammenfatning og anbefalinger	2
1.1 Ankestyrelsens samlede vurdering af sagerne	2
1.2 Ankestyrelsens anbefalinger til kommunerne	6
2 Samlet vurdering	8
2.1 Hyppigste sagsbehandlingsmangler	10
2.2 Oplysningsgrundlaget	11
3 Karakteristik af sagerne	14
3.1 Fordeling af sagerne på afgørelser	14
3.2 Alder og køn	15
3.3 Foranledning til afgørelsen	16
3.4 Årsager til flytning eller hjemgivelse	17
3.5 Anbringelsessted før flytning eller hjemgivelse	17
3.6 Den unges vanskeligheder på tidspunktet for afgørelsen	18
3.7 Problemer i hjemmet ved hjemgivelse	19
3.8 Øvrige støtteforanstaltninger til den unge efter flytning eller hjemgivelse	20
4 Handleplanen efter § 140	22
4.1 Handleplanen som arbejdsredskab	22
4.2 Servicelovens regler om handleplaner	22
4.3 Reviderede handleplaner i sagerne om hjemgivelse	24
4.4 Reviderede handleplaner i sager om flytning	27
5 Børnesamtalen og inddragelse af den unge	31
5.1 Servicelovens regler om børnesamtalen	31
5.2 Hyppigheden af børnesamtaler i de målte sager	33
5.3 Holdning til foranstaltningen	33
5.4 Inddragelse af den unge	34
5.5 Børnesamtale og inddragelse	36
6 Hjemgivelsesperiode og høring af anbringelsesstedet	39
6.1 Servicelovens regler om hjemgivelsesperiode	39
6.2 Servicelovens regler om høring af anbringelsessted	40
7 Forvaltningsretlige emner	42
7.1 Dokumentation	42
7.2 Afgørelsens form	43
7.3 Samtykke ved flytning	44
7.4 Vurdering af samtykke ved flytning	44
7.5 Klagevejledning	46
8 Den børnesagkyndige vurdering	47
8.1 Generel vurdering af kommunernes sagsbehandling	47
8.2 Oplysningsgrundlaget	51
8.3 Der skal tages højde for den unges situation	51

8.4	Hensigtsmæssig flytning	52
8.5	Støtteforanstaltninger til den unge og familien	53
8.6	Kommunernes sagsbehandling	53
8.7	Samtaler med den unge	54
8.8	Inddragelse af den unge	55
	Bilag 1 Metode	57

Forord

Ankestyrelsen gennemfører én gang årligt en praksisundersøgelse på området for børn og unge med brug for særlig støtte.

Emnet for dette års praksisundersøgelse er kommunernes praksis i sager, hvor unge

- flytter på eget værelse som led i anbringelsen,
- flyttes fra et anbringelsessted beliggende uden for kommunen til et anbringelsessted beliggende inden for kommunen (hjemtages) eller
- hjemgives (ophører med at være anbragt)

Socialministeren bad i februar 2011 Ankestyrelsen om at undersøge et antal sager, hvor kommuner har truffet afgørelse i ovenstående typer af sager.

Formålet med praksisundersøgelser er at vurdere, om afgørelserne materielt og formelt er i overensstemmelse med de gældende regler og praksis. Vurderingen er foretaget ud fra de dokumenterede oplysninger i de indsendte sager.

Undersøgelsen er suppleret med en børnesagkyndig vurdering af et udsnit af sagerne, som understøtter den faglige vurdering af, om kommunerne træffer afgørelser, som er til barnets/den unges bedste. Denne vurdering er foretaget af børnesagkyndige konsulenter.

Undersøgelsen har været i høring i de deltagende kommuner. Ankestyrelsen har modtaget 4 hørings svar.

På børne- og ungeområdet har Ankestyrelsen beføjelser til at tage sager op af egen drift. Ankestyrelsen har ikke fundet anledning til at tage nogle af de sager op, som er gennemgået i forbindelse med praksisundersøgelsen.

Praksisundersøgelsen skal i henhold til retssikkerhedslovens § 79a behandles på et møde i kommunalbestyrelsen i de kommuner, som har deltaget i undersøgelsen. Bestemmelsen præciserer det kommunalpolitiske ansvar for at følge op på ankeinstansernes praksisundersøgelser.

Ankestyrelsen
November 2011

1 Sammenfatning og anbefalinger

Ankestyrelsen har i denne praksisundersøgelse vurderet 16 kommuners praksis i sagsbehandlingen ved afgørelser om flytning eller hjemgivelse af 12-17årige, der er anbragt uden for hjemmet. Sagerne om flytning omfatter flytning af unge anbragte til eget værelse og flytninger fra anbringelsessted beliggende uden for kommunen til et anbringelsessted inden for kommune.

Resultaterne i praksisundersøgelsen bygger på de dokumenterede oplysninger i 81 sager.

Ankestyrelsen har i undersøgelsen vurderet, om kommunerne ved behandlingen af sagerne har fulgt de lovpligtige krav i serviceloven samt gældende praksis på området. Der har ved undersøgelsen været fokus på handleplaner, børnesamtalen og inddragelse af de unge. Praksisundersøgelsen har desuden berørt spørgsmålene om høring af anbringelsessted, afgørelse om hjemgivelsesperiode og udvalgte forvaltningsretlige emner.

Derudover er der ligesom den forrige praksisundersøgelse foretaget en børnesagkyndig vurdering – denne gang af 26 udvalgte sager. Til den børnesagkyndige vurdering er udvalgt sager, hvor sagernes problemstilling fremstår med en vis tydelighed, og hvor sagerne har en vis tyngde. Sager med utilstrækkelig dokumentation er således fravalgt, idet de ikke er vurderet egnet til at kunne vurderes børnesagkyndigt.

1.1 Ankestyrelsens samlede vurdering af sagerne

En stor del af sagerne i undersøgelsen omhandler unge med mange forskellige og komplicerede problematikker. Mange af sagerne i undersøgelsen er omfangsrige, og de unge har op til den afgørelse, som vurderes i undersøgelsen, haft et langvarigt forløb med mange kontakter til de kommunale myndigheder.

Det er Ankestyrelsens vurdering, at kommunernes sagsbehandling præges af de unges forskellige og ofte meget komplekse problematikker og dermed sagernes tyngde. Det stiller store krav til sagsbehandlingen ikke mindst med hensyn til oplysningsgrundlaget, systematikken og opfølgningen.

Samlet set vurderer Ankestyrelsen, at lovgivningen på området ikke er fyldestgørende overholdt i 83 procent af de undersøgte sager. En væsentlig del af sagerne er dermed ikke i overensstemmelse med lovgivningen.

De hyppigste årsager til, at afgørelserne vurderes ikke at være i overensstemmelse med lovgivningen, er:

- at reglerne om børnesamtalen ikke er overholdt, herunder at det ikke er dokumenteret i sagerne, at den lovpligtige børnesamtale er afholdt

- at handleplanen ikke er revideret, inden der er truffet afgørelse, eller at der ikke foreligger en handleplan i sagen
- at der mangler samtykke til flytningen fra mindst én relevant part

Børnesamtalen mangler ofte

I 70 procent af alle sagerne, svarende til 57 sager, er reglerne vedrørende børnesamtalen ikke overholdt. I 15 af disse 57 sager er manglende børnesamtale eneste årsag til, at sagen ikke er i overensstemmelse med reglerne. I de øvrige sager er flere lovpligtige krav ikke opfyldt.

Børnesamtalen skal gennemføres for at sikre den unges ret til at blive hørt. Pligten til at gennemføre børnesamtalen gælder både ved afgørelser om flytning og hjemgivelse. Samtalen skal således give den unge mulighed for at give sin holdning og ønsker til kende til kommunens påtænkte beslutning. Det er samtidig et væsentligt grundlag for at sikre, at det er den rigtige afgørelse, som træffes.

Den unge er løbende inddraget i en stor del af sagerne

På trods af ofte manglende børnesamtale fremgår det i en stor del af sagerne (84 procent) at, kommunen har haft løbende kontakt til den unge i forløbet op til den konkrete afgørelse.

Inddragelse af den unge er med til at sikre, at der etableres et konstruktivt samarbejde med den unge samt findes de løsninger, der bedst tilgodeser den unges behov.

Manglende revision af handleplanen eller manglende handleplan

At handleplanen ikke er revideret, er også en hyppig årsag til, at sagerne ikke kan vurderes at være korrekte. I 32 procent af sagerne (26 sager) er handleplanen således ikke revideret i overensstemmelse med reglerne. I 16 procent af sagerne (13 sager) foreligger der ikke en handleplan.

Det er et lovkrav, at handleplanen forud for hjemgivelse skal revideres. Ved flytning skal det ud fra de konkrete forhold i sagen vurderes, hvorvidt den foreliggende handleplan skal revideres.

Handleplanen er et væsentligt arbejdsredskab, som kan være med til at fremme en aktiv inddragelse af den unge og familien samt medvirke til at skabe en fælles forståelse og fokus på den unges problemer og løsningen heraf.

Samtykke til flytning

I 23 procent af sagerne om flytning mangler der samtykke fra mindst én af de relevante parter i sagen. I de sager, hvor den unge er fyldt 15 år, har den unge i 91 procent af sagerne givet samtykke til flytningen.

Det er et krav i lovgivningen, at der i sager om flytning skal foreligge samtykke fra den unge, der er fyldt 15 år og forældremyndighedsindehaver(e).

1.1.1 Den børnesagkyndige vurdering

De børnesagkyndiges vurdering af kommunernes sagsbehandling er et supplement til Ankestyrelsens vurdering af den lovgivningsmæssige korrekthed af de sager, der indgår i praksisundersøgelsen. Der er foretaget børnesagkyndig vurdering af 26 udvalgte sager.

De børnesagkyndige har vurderet særskilte elementer. Herunder om kommunen samlet set har taget højde for den unges situation, om den unge er dårligere stillet efter flytning/hjemgivelse i forhold til tidligere situation samt kvaliteten af børnesamtalen og inddragelsen af den unge.

Systematik og kontinuitet i sagerne

Det er vurderingen, at der mangler sammenhæng, kontinuitet og opfølgning i sagerne. Der er brug for vedholdende og systematisk at følge sagen for at holde kontinuitet og målsætningerne med anbringelsen for øje. Det er af afgørende betydning for at foranstaltningerne løbende tilpasses den unges behov.

Oplysningsgrundlaget

Ud fra en børnesagkyndig synsvinkel er de fleste af sagerne i nogen grad tilstrækkeligt belyst i forhold til den aktuelle afgørelse.

Men der er sager, hvor der ikke har været tilstrækkeligt med oplysninger i forhold til den afgørelse, der er blevet truffet. De hyppigste mangler er:

- aktuelle undersøgelser til beskrivelse af den unges vanskeligheder og behov
- oplysning om forældrenes ressourcer/ressourcerne i hjemmet i forhold til en hjemgivelse

Vurdering af den valgte foranstaltning

De børnesagkyndige har i en stor del af sagerne vurderet, at der ved flytning/hjemgivelse ikke er taget tilstrækkelig højde for den unges situation, som den er belyst, og det er desuden vurderet, at flytningen/hjemgivelsen i lidt over halvdelen af de udvalgte sager ikke var hensigtsmæssig i forhold til den unges behov.

Det fremhæves af de børnesagkyndige i flere af sagerne, at der kan være en tendens til, at sagsbehandleren kommer til at tillægge den unges egne ønsker og synspunkter for stor vægt. Det sker på bekostning af, at sagsbehandleren fastholder fagligheden og træffer afgørelsen ud fra en faglig vurdering af den unges egentlige og samlede behov.

Flytning/hjemgivelse har ikke været hensigtsmæssig i tilfælde, hvor:

- der er handlet uden egentlig plan og vurdering af den unges aktuelle behov

- beslutningen er truffet på utilstrækkeligt grundlag
- beslutningen er truffet alene på grundlag af den unges eget ønske
- beslutningen er truffet alene på grund af manglende udvikling hos den unge i aktuelle placering

Flytning/hjemgivelse er hensigtsmæssig i tilfælde, hvor:

- beslutningen er truffet i forlængelse af et vellykket anbringelsesforløb
- beslutningen er truffet på baggrund af en positiv udvikling hos den unge

Støtteforanstaltninger i forbindelse med flytning/ hjemgivelse og hvordan den unge er stillet

I en del sager har de børnesagkyndige vurderet, at kommunens valg af støtteforanstaltninger i forbindelse med hjemgivelse/flytning ikke er tilstrækkelige.

For så vidt angår vurderingen af de iværksatte støtteforanstaltninger er det anført, at samtaler med familierådgiver eller tilknytning til kontaktperson i mange af sagerne ikke er nok.

I de fleste af de målte sager er det den børnesagkyndiges vurdering, at den unge ikke er dårligere stillet efter hjemgivelse/flytning. Begrundelsen herfor er dog i de fleste tilfælde, at den unge før flytning/hjemgivelse ikke befandt sig i en situation, som kunne tilgodese den unges behov. I enkelte sager er begrundelsen, at der følges godt og tæt op om den unge efter flytningen/hjemgivelsen og eventuel støtte.

Godt sagsbehandlingsforløb

Den børnesagkyndige vurdering peger på, at et godt sagsbehandlingsforløb for eksempel er kendetegnet ved:

- at dokumentationen i sagen er sket løbende og systematisk
- at den unges forhold er grundigt belyst i den børnefaglige undersøgelse
- at der er overensstemmelse mellem handleplanen og den indsats, der aktuelt arbejdes med
- at der er afholdt gode børnesamtaler
- at der lyttes til den unge samtidig med, at der holdes fast i faglige vurderinger
- at kontinuiteten fastholdes med klare mål for øje
- at der er sket tæt opfølgning

Et uhensigtsmæssigt sagsbehandlingsforløb er eksempelvis præget af:

- mangelfuld eller ingen opfølgning på iværksatte tiltag
- ingen opfølgning på specialiserede anbefalinger
- langsommelighed
- mange møder med ringe fagligt fokus

- ingen dokumentation for overvejelser – det vil sige uklarhed om beslutningsgrundlag

Overordnet set burde kommunerne efter de børnesagkyndiges vurdering afdække og undersøge de unges behov grundigere og i højere grad være opmærksom på, at der kan være behov for mere omfattende og indgribende støtte fra starten af en sag.

Samtaler med og inddragelse af den unge

De børnesagkyndige har vurderet, at børnesamtalen med den unge i en mindre del af sagerne har været brugbar i forhold til den aktuelle afgørelse. En samtale der for eksempel ikke får afdækket årsagen til et pludseligt holdningsskift hos den unge er vurderet som ikke brugbar.

Børnesamtalen har været brugbar i de tilfælde, hvor:

- sagsbehandleren er godt forberedt til samtalen
- den unges holdning, modenhed og attitude er velbeskrevet
- der ved samtalen er taget højde for den unges alder, modenhed og sagens karakter

Det er desuden vurderet, at de unge generelt har været inddraget i sagsforløbet op til den aktuelle afgørelse, men at inddragelsen i mindre grad har været relevant. Dette skyldes, at der ikke er handlet og reflekteret over den unges holdning, eller at der ikke er etableret en relevant kontakt til den unge.

1.2 Ankestyrelsens anbefalinger til kommunerne

På baggrund af Ankestyrelsens vurderinger af de 81 sager samt den udvidede børnesagkyndige vurdering af 26 sager, opfordres kommunerne til at følge nedenstående anbefalinger. Anbefalingerne er udarbejdet med afsæt i, at der i denne praksisundersøgelse er særlig fokus børnesamtalen og inddragelse af den unge samt handleplaner.

Børnesamtale og inddragelse

Ankestyrelsen anbefaler, at

- kommunerne konsekvent sørger for at afholde en egentlig børnesamtale i overensstemmelse med loven, før der træffes afgørelse i sagen. Dermed sikres det, at den unge får mulighed for at give sine holdninger og ønsker til kende, og den unges holdning kan indgå i overvejelserne.
- børnesamtalen er godt forberedt
- kommunerne fortsat inddrager den unge i sagsforløbet, og sikrer, at denne inddragelse er relevant
- kommunerne fortsat sikrer, at den unges synspunkter tillægges betydning i den samlede vurdering af sagen, men samtidig er opmærksomme på, at dette ikke sker på bekostning af den faglige vurdering af den unges egentlige og samlede behov

Handleplaner

Ankestyrelsen anbefaler, at

- kommunerne sikrer opfølgning/revision af handleplanen, så der er overensstemmelse mellem handleplanen og den indsats, der aktuelt arbejdes med

Opfølgning, undersøgelse og dokumentation

Ankestyrelsen anbefaler, at

- kommunerne sikrer sammenhæng, kontinuitet og opfølgning i sagerne
- kommunerne er opmærksomme på behovet for yderligere udredning og undersøgelse af den unge med henblik på iværksættelse af relevant og tilstrækkelig støtte
- kommunerne dokumenterer væsentlige sagsbehandlingsskridt, herunder børnesamtalen og dens indhold

2 Samlet vurdering

Ankestyrelsen har gennemgået og vurderet 81 sager fra 16 kommuner, hvor kommunerne har truffet afgørelse om, at 12-17årige unge anbragt uden for hjemmet skal:

- 1) flytte på eget værelse som led i anbringelsen, eller
- 2) flytte til et anbringelsessted beliggende inden for kommunens grænser fra et anbringelsessted beliggende uden for kommunens grænser, eller
- 3) hjemgives, det vil sige ophører med at være anbragt

Det har været et krav til kommunernes udvælgelse af sager, at afgørelserne er truffet på blandt andet kommunernes egen foranledning¹.

Sagstyperne afspejler et ønske om særligt at vurdere kommunernes sagsbehandling, når unge flytter på eget værelse som led i anbringelsen. Flytning til eget værelse stiller større krav til den unges selvstændighed og giver den unge større frihed til at forvalte eget liv.

Det har ydermere været et ønske at undersøge, om det har betydning for kvaliteten af kommunernes sagsbehandling, at der træffes afgørelse om at flytte en anbragt ung fra et anbringelsessted beliggende uden for kommunen til et anbringelsessted inden for kommunens grænser (hjemtages til egen kommune).

Endelig har det været et ønske at undersøge kommunernes sagsbehandling, når unge ophører med at være anbragt.

For så vidt angår opdeling af sagstyperne 1) og 2) ovenfor giver datagrundlaget ikke mulighed for at konkludere, om kommunerne behandler sager anderledes, når der sker flytning over kommunegrænsen (hjemtages). Resultaterne af Ankestyrelsens vurdering af sagerne vil således blive præsenteret alene med en opdeling på flytninger og hjemgivelse.

62 procent af sagerne vedrører flytning (punkt 1 og 2), og 38 procent af sagerne vedrører hjemgivelse (punkt 3), *jf. tabel 2.1.*

¹ For en uddybende beskrivelse af udvælgelseskriterier af sager og metoden for praksisundersøgelser henvises til bilag 1.

Tabel 2.1 Fordeling af sagerne på flytning og hjemgivelse. Antal og procent

	Antal	Pct.
Flytning i alt, heraf:	50	62
<i>Flytning til eget værelse inden for kommunens grænser</i>	12	15
<i>Flytning til eget værelse flytning over kommunegrænse (hjemtagelse)</i>	29	36
<i>Flytning til andre anbringelsessteder end eget værelse over kommunegrænse (hjemtagelse)</i>	9	11
Hjemgivelse	31	38
I alt	81	100

29 af det samlede antal flytninger til eget værelse er også sager om hjemtagelse. I alt 38 af de 50 sager om flytning vedrører således hjemtagelsessager, hvoraf størstedelen vedrører flytning til eget værelse. 12 sager er flytning til eget værelse, men hvor flytningen er sket inden for kommunens grænser.

Vurderingskriterier

Det er i den enkelte sag vurderet, om sagen samlet set er behandlet i overensstemmelse med gældende lovgivning og praksis. Der gælder samme lovgivningsmæssige krav for alle typer af flytninger – der skelnes således ikke i lovgivningen, om flytningen sker over kommunegrænsen (om den anbragte hjemtages). For hjemgivelser er det et krav, at der træffes afgørelse om en hjemgivelsesperiode, samt at handleplanen revideres, inden afgørelsen om hjemgivelsen træffes. Ved flytninger er der ikke samme lovkrav om at revidere handleplanen, men Ankestyrelsen har i disse sager vurderet, om handleplanen burde have været revideret.

Ankestyrelsen har vurderet, at en afgørelse er i overensstemmelse med regler og praksis, hvis alle nedenstående kriterier er opfyldt:

- der foreligger samtykke fra forældremyndighedsindehaver(e) og den unge, som er fyldt 15 år.
- afgørelsen er behandlet af børn og unge-udvalget, såfremt der ikke foreligger samtykke fra alle relevante parter
- der foreligger en handleplan
- handleplanen er revideret, hvis det er vurderet at være relevant i den pågældende sag
- der er truffet afgørelse om hjemgivelsesperiode i sager om hjemgivelser
- anbringelsesstedet er hørt inden flytning/hjemgivelse (for afgørelser truffet i 2011)
- reglerne vedrørende afholdelse af børnesamtale er overholdt

Ankestyrelsens samlede vurdering

Som nævnt skelnes der ikke i lovgivningen, om en ændring af anbringelsessted er sket over kommunegrænsen, og som nævnt giver datagrundlaget ikke mulighed for at konkludere, om kommunerne behandler sager anderledes, når der sker flytning over kommunegrænsen (hjemtages).

Samlet set vurderer Ankestyrelsen, at 14 ud af 81 sager, svarende til 17 procent af sagerne, opfylder alle de lovgivningsmæssige krav, der er gældende for de nævnte afgørelsestyper, *jf. tabel 2.2*.

Tabel 2.2 Ankestyrelsens samlede vurdering. Antal og procent

	Flytning		Hjemgivelse		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Opfylder lovgivningen	10	20	4	13	14	17
Opfylder ikke lovgivningen	40	80	27	87	67	83
I alt	50	100	31	100	81	100

I 67 af de 81 sager, svarende til 83 procent, mangler ét eller flere væsentlige sagsbehandlingskrav at være opfyldt.

Der er ikke væsentlig forskel på overholdelse af reglerne, om der træffes afgørelse om flytning eller hjemgivelse.

2.1 Hyppigste sagsbehandlingsmangler

Den hyppigste mangel i sagsbehandlingen af sagerne er, at kommunerne sjældent afholder en egentlig børnesamtale med den unge, inden der træffes en afgørelse. Det gælder både i sager om flytninger og hjemgivelser.

I 57 sager vurderer Ankestyrelsen, at reglerne for børnesamtale ikke er overholdt. Heraf er det i 15 sager eneste årsag til, at reglerne vedrørende børnesamtalen ikke er overholdt. Ofte er der ikke afholdt en egentlig samtale, hvilket Ankestyrelsen vurderer, burde være sket i langt de fleste sager. I 4 sager er samtalen afholdt, men den unges holdning til afgørelsen er ikke kommet frem ved samtalen. *jf. tabel 2.3*.

Handleplanerne er en anden væsentlig årsag til, at sagerne ikke er i overensstemmelse med lovgivningen. I 42 sager er reglerne om handleplan ikke overholdt, heraf er handleplanen ikke revideret i 26 sager. I 13 sager er der ikke udarbejdet nogen handleplan, og i to sager er det eneste sagsbehandlingsfejl, *jf. tabel 2.3*.

Tabel 2.3 Årsager til at afgørelsen samlet set *ikke* er behandlet i overensstemmelse med regler og praksis. Antal og procent

	Antal sager	Procent af alle 81 sager	Heraf eneste årsag i antal
Reglerne om børnesamtalen er ikke overholdt	57	70	15
<i>Børnesamtalen er ikke afholdt</i>	53	65	12
<i>Børnesamtalen er afholdt, men den unges holdning er ikke kommet frem ved samtalen</i>	4	5	3
Reglerne om handleplanen er ikke overholdt	42	51	2
<i>Handleplanen er ikke revideret, inden der er truffet afgørelse</i>	26	32	0
<i>Der foreligger ingen handleplan</i>	13	16	2
<i>Den reviderede handleplan har ikke opstillet mål eller angiver ikke formålet med indsatsen i tilstrækkelig grad</i>	2	2	0
<i>Det videre forløb for den unge er kun i ringe grad eller slet ikke angivet i handleplanen (ved hjemgivelse)</i>	1	1	0
Andre regler er ikke overholdt	42	52	1
<i>Anbringelsesstedet er ikke hørt inden beslutning om flytning¹⁾</i>	1	1	0
<i>Samtykke til flytningen mangler fra mindst én relevant part, og sagen har ikke været behandlet i Børne- og ungeudvalget</i>	19	23	0
<i>Der er ikke truffet afgørelse om hjemgivelsesperiode</i>	22	27	1
I alt	67	²⁾	18

Note: 1) For afgørelser truffet efter 1. januar 2011.

Note: 2) Procenterne summerer ikke til 100, de enkelte sager kan have flere årsager til, at afgørelsen ikke er korrekt. Den samlede andel sager med sagsbehandlingsfejl er 83 procent, jf. tabel 2.2.

Der er 42 sager, hvor andre regler ikke er overholdt. For hjemgivelser træffes der sjældent afgørelse om en hjemgivelsesperiode. I 22 sager er dette årsagen til Ankestyrelsens vurdering om, at afgørelsen ikke er behandlet i overensstemmelse med reglerne. I én sag er det eneste sagsbehandlingsfejl. I 19 sager mangler der samtykke til flytningen fra mindst én relevant part, det vil sige fra forældremyndighedsindehaverne eller fra den unge, der er fyldt 15 år.

2.2 Oplysningsgrundlaget

I undersøgelsen er oplysningsgrundlaget vurderet. Oplysningsgrundlaget er oplysninger om den unge, der belyser, om betingelserne for at kunne træffe afgørelse om flytning eller hjemgivelse er opfyldt.

I oplysningsgrundlaget indgår oplysninger om den unges aktuelle forhold og situation, herunder den unges holdning, oplysninger om familie og netværk. Oplysningsgrundlaget består af blandt andet journalnotater, udtalelser fra skole og anbringelsessted, undersøgelser samt lægelige oplysninger.

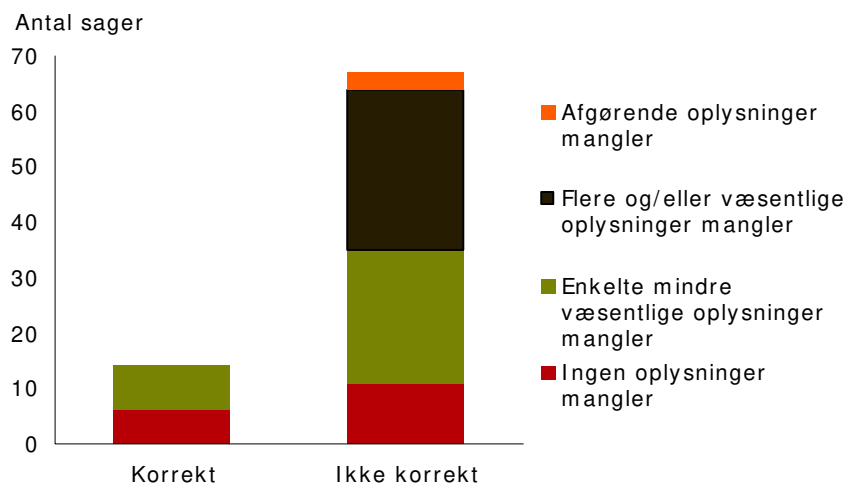
Målingen viser, at der i mange af sagerne ingen oplysninger mangler eller kun mangler enkelte mindre væsentlige oplysninger. Det gælder for 60 procent af sagerne, mens der mangler flere eller afgørende oplysninger i 40 procent af sagerne, *jf. tabel 2.4*.

Tabel 2.4 Oplysningsgrundlaget i sagerne. Antal og procent

	Flytning		Hjemgivelse		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Ingen oplysninger mangler	12	24	5	16	17	20
Enkelte mindre væsentlige oplysninger mangler	19	38	13	42	32	40
Flere og/eller væsentlige oplysninger mangler	16	32	13	42	29	36
Afgørende oplysninger mangler	3	6	0	0	3	4
I alt	50	100	31	100	81	100

Sammenholdes vurdering af sagernes oplysningsgrundlag med vurdering af sagerne korrekthed ses det, at i 32 ud af de 67 sager, som vurderes ikke at være korrekte er, er det på grund af manglende oplysninger. Ankestyrelsen vurderer, at de manglende oplysningerne er afgørende eller væsentlige for at kunne træffe den afgørelse, som kommunen har truffet, *jf. figur 2.1*. Afgørende eller væsentlige oplysninger har for eksempel været oplysninger om forhold og ressourcer hos de forældre, den unge bliver hjemgivet til, eller aktuelle oplysninger om den unges trivsel og/eller behandlingsbehov.

Figur 2.1 Afgørelsernes korrekthed i forhold til sagernes oplysningsgrundlag. Antal sager

I de 14 sager, hvor afgørelsen vurderes at være korrekt, mangler ingen eller kun mindre væsentlige oplysninger. Mindre væsentlige oplysninger kan for eksempel være oplysninger om den unges fritidsforhold, hvis sådanne oplysninger konkret ikke vurderes afgørende til belysning af, om betingelserne for at træffe afgørelsen er opfyldt.

3 Karakteristik af sagerne

Ankestyrelsen har gennemgået 81 sager for 12-17årige anbragte unge, hvor kommunen har truffet afgørelse om enten flytning til eget værelse, flytning til en døgninstitution /plejefamilie eller hjemgivelse.

Dette kapitel indeholder en kort beskrivelse af sagerne, herunder en beskrivelse af de unge, som sagerne i undersøgelsen vedrører. Beskrivelsen skal give et billede af de unges forhold og omstændighederne omkring afgørelsen om flytning eller hjemgivelse.

Om flytning

Ved flytning til eget værelse eller andet anbringelsessted skal afgørelsen i begge tilfælde træffes i overensstemmelse med handleplanen. Der skal således ud fra det beskrevne formål og de konkrete mål med anbringelsen vælges et nyt anbringelsessted, der kan bidrage til at disse mål opnås. Derudover er det ved anbringelse på eget værelse vigtigt, at den unge har en vis alder og modenhed, så det er muligt for den unge at klare sig på egen hånd. Den unge skal således som udgangspunkt være egnet til at kunne klare dagligdagen på egen hånd, og behovene hos den unge, skal primært have karakter af dækning af de daglige fornødenheder, som for eksempel kost, logi og beklædning.

Om hjemgivelse

En kommunes afgørelse om hjemgivelse fra et anbringelsessted sker også ud fra det angivne formål, som er angivet i handleplanen. En anbringelse skal således ophøre, hvis formålet med foranstaltningen er nået, eller hvis foranstaltningen ikke længere er formålstjenlig. Anbringelser kan også ophøre, hvis forældremyndighedsindehaver eller den unge, der er fyldt 15 år tilbagekalder samtykket til anbringelsen.

3.1 Fordeling af sagerne på afgørelser

I karakteristikken af de unge og deres forhold er der skelnet mellem, om den unge er flyttet til eget værelse eller til andet anbringelsessted end eget værelse samt hjemgivelse. Dette skyldes, at flytning til eget værelse stiller større krav til den unge, jf. ovenfor. Men der er ikke i beskrivelsen taget hensyn til om flytningen er sket inden for kommunen eller over kommunegrænsen (hjemtagelse).

De 81 sager, som indgår i undersøgelsen, fordeler sig på 41 unge, hvor der er truffet afgørelse om flytning til eget værelse. Endvidere 9 afgørelser om unge, som er flyttet til en institution eller plejefamilie inden for kommunen, og 31 sager om hjemgivelse til forældrene, jf. tabel 3.1.

Tabel 3.1 Fordeling af sagerne efter afgørelsestype. Antal og procent

	Antal sager	Pct.
Flytning til eget værelse	41	51
Flytning til andre anbringelsessteder end eget værelse	9	11
Hjemgivelse	31	38
I alt	81	100

3.2 Alder og køn

Tre ud af fire afgørelser i undersøgelsen vedrører unge, som var 16 år eller 17 år på afgørelsestidspunktet for flytningen eller hjemgivelsen. Aldersfordelingen af de unge i undersøgelsen afspejler, at halvdelen af afgørelserne vedrører flytninger til eget værelse. Således var 96 procent af de unge, der flytter på eget værelse i undersøgelsen 16 år eller 17 år på afgørelsestidspunktet, mens ca. halvdelen af de unge, som flytter til andet anbringelsessted end eget værelse eller som hjemgives var 16 år eller 17 år på afgørelsestidspunktet, *jf. tabel 3.2*.

Tabel 3.2 Den unges alder på afgørelsestidspunktet fordelt på afgørelse. Antal og procent

	Flytning til andet end eget værelse		Flytning til eget værelse		Hjemgivelse		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
12 år	0	0	0	0	0	0	0	0
13 år	0	0	0	0	3	10	3	4
14 år	2	22	1	2	5	16	8	10
15 år	3	33	1	2	7	23	11	14
16 år	2	22	20	50	8	26	30	36
17 år	2	22	19	46	8	26	29	36
I alt	9	100	41	100	31	100	81	100

Note: I 8 sager er afgørelsestidspunktet uoplyst og alderen kan således ikke beregnes nøjagtigt. Det er forudsat, at alderen på afgørelsestidspunktet i de sager har været 17 år.

Af samme årsag vedrører lidt større andel af sagerne piger (piger anbringes oftere på eget værelse end drenge). 52 procent vedrører piger og 48 procent af sagerne vedrører drenge, *jf. tabel 3.3*.

Tabel 3.3 Kønsfordeling af de unge

	Antal	Pct.
Dreng	39	48
Pige	42	52
I alt	81	100

3.3 Foranledning til afgørelsen

Kommunerne er bedt om at udvælge afgørelser, som er truffet på kommunens foranledning. Ofte er afgørelsen ikke foranlediget af kommunen alene, men også efter ønske fra for eksempel den unge selv eller forældrene. Herudover kan anbringelsesstedet være med til at foranledige en flytning eller hjemgivelse.

I 20 af de 81 sager er det alene kommunen, som har foranlediget afgørelsen. I 59 procent af afgørelserne er flytningen/hjemgivelsen udover at være foranlediget af kommunen også foranlediget af den unge. Særligt ved flytninger til eget værelse, er der en stor andel (68 procent) af unge, der har foranlediget flytningen, *jf. tabel 3.4*.

Særskilt ved hjemgivelse er det især forældremyndighedsindehavere, der også har foranlediget hjemgivelsen. 45 procent af sagerne er udover at være foranlediget af kommunen således også foranlediget af forældremyndighedsindehaverne, *jf. tabel 3.4*.

Tabel 3.4 På hvis foranledning er afgørelsen om flytning/hjemgivelse truffet. Antal og procent

	Flytning til andet end eget værelse		Flytning til eget værelse		Hjemgivelse		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Kommunen	9	100	41	100	31	100	81	100
Den unge	5	56	28	68	15	48	48	59
Forældremyndighedsindehaver	2	22	6	15	14	45	22	27
Anbringelsesstedet	1	11	5	12	5	16	11	14
Andre	1	11	1	2	0	0	2	2

Note: Tabellen summerer ikke til 100 procent, da der har været mulighed for at markere flere svarkategorier

3.4 Årsager til flytning eller hjemgivelse

En flytning eller hjemgivelse kan følge et planlagt udviklingsforløb. Det gælder i mange tilfælde for unge, som flytter på eget værelse som led i en glidende overgang til en mere selvstændig voksentilværelse.

Undersøgelsen viser, at der er forskellige årsager til flytninger og hjemgivelser af den unge. Ca. halvdelen af flytningerne til eget værelse eller andet anbringelsessted end eget værelse skyldes, at den unge ikke ønsker at være på anbringelsesstedet. En anden hyppig årsag er, at flytningen følger et planlagt forløb. Særligt for flytninger til andet anbringelsessted end eget værelse er årsagen forværring af den unges forhold, eller at opholdstedet lukker, mens flytning til eget værelse ofte er foranlediget af en forbedring af den unges forhold *jf. tabel 3.5*.

For hjemgivelser er årsagerne hyppigst, at formålet med anbringelsen er opnået, eller forældrene anmoder om at få den unge hjem, *jf. tabel 3.5*.

Tabel 3.5 Årsager til flytning eller hjemgivelse. Procent

	Flytning til andet end eget værelse	Flytning eget værelse	Hjemgivelse
Den unge ønsker ikke at være på anbringelsesstedet	56	44	0
Ændringen følger planlagt udviklingsforløb	22	37	0
Formålet med anbringelse blev opnået	0	0	42
Forbedring af forholdene for barnet/den unge	11	20	0
Forældres begæring	0	0	19
Forværring i forholdene for barnet/den unge	22	5	0
Samtykke trukket tilbage (over 15årig)	0	0	10
Formålet med anbringelse blev ikke opnået	0	0	10
Hidtidigt anbringelsessted lukker	22	0	3
Anbringelsen brudt sammen	0	7	0
Andre årsager	44	27	0
Antal sager	9	41	31

Note: Andre årsager kan være, at den unge har været anbragt på et akut opholdssted eller at kommunen vurderer, at den unge ikke profiterer af anbringelsen eller skal hjælpes til en mere selvstændig tilværelse.

3.5 Anbringelsessted før flytning eller hjemgivelse

Op mod tre fjerdedele af de unge er på tidspunktet for afgørelsen om flytning eller hjemgivelse anbragt enten på et opholdssted eller en døgninstitution. Det er relativt mange i forhold til, at ca. 45 procent af alle i aldersgruppen 12-17 år er anbragt på

døgninstitution og opholdssted². 15 procent af de unge i undersøgelsen var på tidspunktet for afgørelsen anbragt i familiepleje mv., det er få i forhold til, at ca. 40 procent af de 12-17årige er anbragt i familiepleje, *jf. tabel 3.6*.

Tabel 3.6 Hvor er den unge flyttet/hjemgivet fra og hvor er den unge flyttet/ hjemgivet til? Antal og procent

Flyttet fra:	Flyttet til eller hjemgivet:			I alt
	Flytning til andet end eget værelse	Flytning til eget værelse	Hjemgivelse	
Døgninstitution eller opholdssted	66	73	74	72
Kollegium/ kollegielignende opholdssted	11	15	6	11
Plejefamilie eller netværksplejefamilie	22	10	19	15
Ikke besvaret	0	2	0	1
I alt	100	100	100	100
Antal sager	9	41	31	81

3.6 Den unges vanskeligheder på tidspunktet for afgørelsen

Unge, som flyttes til andet anbringelsessted end eget værelse, har hyppigst udviklingsforstyrrelser (44 procent). For unge, der flytter på eget værelse, er det tilfældet i 37 procent. Herudover har unge, der flyttes til eget værelse ofte skoleproblemer (39 procent) og misbrugsproblemer (39 procent), *jf. tabel 3.7*.

De unge, der bliver hjemgivet, har oftere skoleproblemer (42 procent) og andre vanskeligheder (39 procent), *jf. tabel 3.7*.

² Ankestyrelsens Anbringelsesstatistik, årsstatistik 2010

Tabel 3.7 Den unges vanskeligheder på tidspunktet for afgørelsen. Antal og procent

	Flytning til andet end eget værelse		Flytning til eget værelse		Hjemgivelse		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Udviklingsforstyrrelser, f.eks. autisme, ADHD	4	44	15	37	8	26	27	33
Andre vanskeligheder hos den unge	4	44	11	27	12	39	27	33
Problemer i fritid og/eller venskaber, netværk mm.	2	22	8	20	7	23	17	21
Udadreagerende adfærds- og/eller tilpasningsproblemer	1	11	11	27	9	29	21	26
Indadreagerende adfærds- og/eller tilpasningsproblemer	1	11	5	12	1	3	7	9
Skoleproblemer	1	11	16	39	13	42	30	37
Misbrugsproblemer	1	11	16	39	4	13	21	26
Manglende familierelationer	1	11	1	2	0	0	2	2
Kriminel adfærd	0	0	6	15	5	16	11	14
Ingen vanskeligheder hos den unge	0	0	2	5	2	6	4	5

Note: Tabellen summerer ikke til 100 procent, da der har været mulighed for flere svar,

Note: Andre vanskeligheder hos den unge er blandt andet, at den unge er præget af en opvækst under vanskelige vilkår, for eksempel misbrugende forældre, psykisk eller alvorligt fysisk syge forældre. Det kan også være at den unge har mange konflikter med sine forældre, eller at den unge er meget umoden, følelsesmæssig ustabil og/eller sårbar.

3.7 Problemer i hjemmet ved hjemgivelse

I 42 procent af afgørelserne om hjemgivelse har der ikke været vanskeligheder hos forældrene eller i hjemmet i øvrigt. Men i over halvdelen af de afgørelser, der blev truffet om hjemgivelse, fremgår det af sagen, at der er vanskeligheder hos forældre eller i hjemmet. Heraf har der i 13 procent af hjemgivelserne været voldsom disharmoni eller konflikter i hjemmet, og i 20 procent af afgørelserne har forældrene psykiske lidelser eller misbrugsproblemer. I en enkelt afgørelse har der været tale om grove omsorgssvigt, *jf. tabel 3.8*.

Tabel 3.8 Problemer hos forældremyndighedsindehaver eller i hjemmet ved hjemgivelse af den unge. Antal og procent

	Hjemgivelse	
	Antal	Pct.
Ingen vanskeligheder hos forældrene eller i hjemmet	13	42
Andre vanskeligheder hos forældrene eller i hjemmet	8	26
Voldsom disharmoni i hjemmet/konflikter i hjemmet	4	13
Psykiske lidelser hos forældrene	3	10
Misbrugsproblemer hos forældrene	3	10
Vold eller trusler om vold mod den unge	2	6
Nedsat fysisk funktionsevne hos forældre	2	6
Grove omsorgssvigt	1	3
Uoplyst	1	3

Note: Der har ikke været nogen registreringer i følgende mulige problemer i hjemmet: Ingen omsorg, forældre afdøde ved døden, alvorlig sygdom eller dødsfald i hjemmet, risiko for seksuelle overgreb, risiko for anden kriminel adfærd i hjemmet, udviklingshæmning hos forældrene og fysisk dårlige sundhedsforhold i hjemmet.

Andre vanskeligheder hos forældre er eksempelvis en skrøbelig forælder uden mange ressourcer, der ikke formår at sætte grænser for ung med egne vanskeligheder.

Tabellen bygger på 31 sager om hjemgivelse.

3.8 Øvrige støtteforanstaltninger til den unge efter flytning eller hjemgivelse

I 27 procent af alle sagerne er der ikke iværksat øvrige støtteforanstaltninger efter flytningen eller hjemgivelse. Det betyder ikke nødvendigvis, at der ikke gives støtteforanstaltninger, men kan betyde, at de unge beholder støtteforanstaltninger, som de havde før flytningen eller hjemgivelsen.

Flest unge får en fast kontaktperson som en yderligere støtteforanstaltning ved flytning eller hjemgivelse. I 68 procent af sagerne om flytning til eget værelse har den unge fået udpeget en fast kontaktperson, mens det i sager om hjemgivelse er 42 procent af de unge, jf. tabel 3.9.

Table 3.9 Øvrige foranstaltninger iværksat efter flytning/hjemgivelse. Antal og procent

	Flytning til andet end eget værelse		Flytning til eget værelse		Hjemgivelse		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Udpegning af en fast kontaktperson	0	0	28	68	13	42	41	51
Ophold i dagtilbud, fritidshjem, ungdomsklub, uddannelsessted eller lignende	0	0	0	0	4	13	4	5
Praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet	0	0	0	0	3	10	3	4
Familiebehandling eller behandling af den unges problemer	1	11	0	0	4	13	5	6
Aflastningsordning	0	0	0	0	1	3	1	1
Formidling af praktiktilbud	0	0	1	2	2	6	3	4
Anden hjælp, der har til formål at yde rådgivning, behandling og praktisk og pædagogisk støtte	0	0	10	24	5	16	15	19
Nej, ingen øvrige støtteforanstaltninger iværksat	8	89	6	15	8	26	22	27
Antal sager	9		41		31		81	

4 Handleplanen efter § 140

4.1 Handleplanen som arbejdsredskab

En handleplan er et arbejdsredskab, som kan være med til at fremme en aktiv inddragelse af barnet eller den unge og familien i forbindelse med behandlingen af en sag om støtte til barnet eller den unge efter serviceloven.

I denne praksisundersøgelse, hvor inddragelse af den unge er i fokus, bliver handleplanen ligesom sidste års praksisundersøgelse central, idet en god og brugbar handleplan vil kunne medvirke til at skabe en fælles forståelse og fokus på den unges problemer og løsningen heraf.

Handleplanen skal blandt andet beskrive formålet med indsatsen, og hvilken indsats, der er nødvendig for at opnå formålet samt foranstaltningens forventede varighed. En handleplan skal udarbejdes på baggrund af resultater og konklusioner i den børnefaglige undersøgelse, og skal fremadrettet danne rammen om samarbejdet mellem sagsbehandler, forældrene og barnet eller den unge.

En handleplan, som beskriver målet med en foranstaltning, og som indeholder præcise og konkrete anvisninger på, hvilken indsats, der er nødvendig for at løse barnets eller den unges problemer, kan betyde, at både barnet eller den unge og forældrene lettere kan sætte sig ind i og forstå sammenhængen i kommunens indsats over for familien.

Vurderingen af om de fastsatte mål bliver opfyldt, om indsatsen er den rigtige, og om barnets eller den unges udvikling er tilfredsstillende, skal tage udgangspunkt i handleplanen. Betyder ændringer i barnets eller den unges behov eller udvikling, at indsatsen skal justeres, skal handleplanen revideres, så der altid er overensstemmelse mellem handleplanen og den indsats, der aktuelt arbejdes med.

Fokus på handleplanen som et centralt redskab til styring af indsatsen i forhold til barnet eller den unge og familien er blevet skærpet med Barnets Reform.

I denne praksisundersøgelse er udgangspunktet, at der i alle sagerne er udarbejdet en eller flere handleplaner for den foranstaltning og indsats, der allerede er iværksat, og det vil derfor være en revision af handleplanen, der (eventuelt) skal være udarbejdet.

4.2 Servicelovens regler om handleplaner

Reglerne om udarbejdelse af handleplaner fremgår af servicelovens § 140.

Efter § 140, stk. 1, skal kommunen udarbejde en handleplan, inden der træffes afgørelse om foranstaltninger efter blandt andet servicelovens § 52.

Handleplanen skal blandt andet sikre, at formålet med indsatsen, samt hvilken indsats, der er nødvendig, er beskrevet. Handleplanen skal tage udgangspunkt i resultaterne af den børnefaglige undersøgelse af barnets eller den unges forhold og skal i forhold til de problemer, der er afdækket i undersøgelsen, indeholde konkrete mål for barnets eller den unges trivsel og udvikling. Dette fremgår af § 140, stk. 3.

I sager, hvor der er truffet afgørelse efter 1. januar 2011, hvor Barnets Reform trådte i kraft, skal der i handleplanen for unge, der er fyldt 16 år, opstilles mål for den unges overgang til voksenlivet. Formålet er at forberede den unge på senere at leve én så selvstændig voksentilværelse som muligt.

Da handleplanen alene skal berøre de punkter, hvor den børnefaglige undersøgelse har afdækket problemer, er der behov for jævnligt at genoverveje, hvilke punkter, der er relevante at have fokus på i indsatsen over for et barn eller en ung.

Revision af handleplan ved afgørelse om flytning

Ved afgørelser om flytning gælder der ikke et lovkrav om revision af handleplanen. Dog kan der være behov for en revision af handleplanen i sådanne tilfælde på grund af ændringer i for eksempel:

- den unges behandling,
- hvis der skal foretages nærmere undersøgelse af den unges forhold, eller
- hvis der skal ske ændringer i den støtte, der er iværksat over for den unge.

Vurderingen af, hvorvidt den foreliggende handleplan bør revideres afhænger således af de konkrete forhold i sagen.

Hvis der er behov for at revidere handleplanen, træffes afgørelsen om revisionen af handleplanen så vidt muligt med samtykke fra forældremyndighedsindehaver og den unge, der er fyldt 15 år. Kommunen kan revidere handleplanen trods manglende samtykke, men forældremyndighedsindehaver og den unge bør så vidt muligt inddrages i revisionen af handleplanen.

Revision af handleplan ved afgørelser om hjemgivelse

Efter servicelovens § 68, stk. 11, skal kommunen forud for en hjemgivelse revidere handleplanen, og angive den videre indsats for barnet eller den unge. Revisionen betyder således, at der bliver lagt en plan for blandt andet skolegang, eventuelle fritidsaktiviteter og andre tiltag, der kan støtte barnet eller den unge og familien i tiden efter hjemgivelsen.

Også ved revisionen af handleplanen ved hjemgivelsen bør dette så vidt muligt ske i samarbejde med forældremyndighedsindehaver og barnet eller den unge.

4.3 Reviderede handleplaner i sagerne om hjemgivelse

I 15 sager om hjemgivelse, svarende til ca. halvdelen af det samlede antal målte sager på 31 om hjemgivelse, er handleplanen revideret i forbindelse med afgørelsen. Af disse 15 sager er revisionen i 5 af sagerne sket efter afgørelsen om hjemgivelse. I 13 sager er handleplanen ikke revideret, selvom den burde have været det, og i 3 sager foreligger der ingen handleplan, *jf. tabel 4.1*.

Tabel 4.1 Revision af handleplan inden afgørelse om hjemgivelse. Antal og procent

	Antal	Pct.
Ja - handleplanen er revideret	10	32
Nej - men det burde der være	13	42
Nej - men er efterfølgende revideret	5	16
Nej - der foreligger ingen handleplan	3	10
I alt	31	100

Ankestyrelsen har vurderet, at en sag ikke er i overensstemmelse med regler og praksis, hvis handleplanen ikke er revideret inden afgørelsen om hjemgivelse (eller hvis der ikke foreligger en handleplan i sagen).

4.3.1 Sagseksempler og Ankestyrelsens vurdering

Handleplanen er revideret forud for hjemgivelse

Sag nr. 038 Sagen drejer sig om en 17årig dreng, der hjemgives til sin moder efter at have været anbragt uden for hjemmet i ca. 3 år. Den unge har været anbragt uden for hjemmet på grund af voldsom og udadreagerende adfærd. Både den unge og moderen udtrykker ønske om hjemgivelse til moderen, og det er kommunens vurdering, at de fleste mål er nået efter den 3årige anbringelse. Kommunen træffer afgørelse om fast kontaktperson. Handleplanen er revideret i forbindelse med afgørelsen om hjemgivelse. Sagen omtales også *under punkt 4.3.3* vedrørende indholdet af handleplanen.

Ankestyrelsen vurderer, at der er udarbejdet en revideret handleplan i overensstemmelse med reglerne.

Handleplanen er revideret efter hjemgivelsen

Sag nr. 037 Sagen handler om en 17årig pige, som hjemgives til sine forældre efter at have været anbragt uden for hjemmet i ca. 7 måneder. Pigen er blevet anbragt akut på et ungecenter med samtykke fra forældrene på grund af vold i hjemmet fra faderens side. Forældrene ønsker pigen hjem, da de mener, at hendes livssituation er blevet forværret under opholdet på ungecenteret. Pigen vil gerne hjemgives, da hun har oplevet, at faderen er i positiv udvikling. Kommunen træffer afgørelse om hjemgivelse. Pigen bliver kort tid efter afgørelsen hjemgivet, og 14 dage efter udarbejder kommunen en handleplan, og der træffes afgørelse om kontaktperson og familiebehandling.

Ankestyrelsen vurderer, at handleplanen skulle have været udarbejdet, inden afgørelse om hjemgivelse blev truffet.

Handleplanen er ikke revideret i forbindelse med afgørelsen om hjemgivelse

Sag nr. 024 Sagen drejer sig om en 15årig pige, der hjemgives til sin moder fra en socialpædagogisk døgninstitution. Den unge bliver anbragt første gang 1½ år tidligere uden for hjemmet på en kostskole. Forud for anbringelsen er der udarbejdet en omfattende børnefaglig undersøgelse. Anbringelsen sker blandt andet på grund af mange konflikter i hjemmet med moderen og problemer skolemæssigt. Et halvt år efter anbringelsen bliver den unge pige indlagt på børnepsykiatrisk afdeling med henblik på udredning. Efter anbefaling fra børnepsykiatrisk afdeling anbringes hun på en socialpædagogisk institution, hvilket sker et halvt år forud for hjemgivelsen. Handleplanen er ikke revideret i forbindelse med afgørelsen om hjemgivelse.

Ankestyrelsen vurderer, at handleplanen burde have været revideret i overensstemmelse med reglerne.

4.3.2 Den videre indsats for den unge ved hjemgivelse og inddragelse ved revisionen af handleplanen

I sager om hjemgivelse skal angivelse af den videre indsats for barnet eller den unge i handleplanen sikre, at børn eller unge ikke hjemgives, før der er taget stilling til det videre forløb, og at der er planlagt tiltag, som barnet eller den unge kan komme hjem til.

Derudover er samarbejdet med forældremyndighedsindehaver og barnet eller den unge om revisionen af handleplanen vigtigt, fordi revisionen af handleplanen blandt andet sker med henblik på at beskrive den støtte, der kan tilbydes familien i forbindelse med selve hjemgivelsen og på længere sigt efter hjemgivelsen.

Ankestyrelsen har vurderet, at en sag er i overensstemmelse med regler og praksis, hvis den reviderede handleplan i høj eller i nogen grad angiver det videre forløb/den videre indsats for den unge.

I 14 ud af de 15 sager, hvor handleplanen er revideret, er det videre forløb angivet i høj grad (10 sager) og i nogen grad (4 sager). Alene i 1 sag er det videre forløb ikke angivet, *jf. tabel 4.2.*

Tabel 4.2 Angivelse af det videre forløb for den unge i handleplanen. Antal og procent

	Antal	Pct.
I høj grad	10	67
I nogen grad	4	27
I ringe grad	0	0
Nej	1	7
I alt	15	100

For så vidt angår samarbejdet med forældremyndighedsindehaver og/eller den unge i de sager, hvor handleplanen er revideret, er dette sket i størstedelen af sagerne. Der er således sket samarbejde med den unge i 13 af de 15 sager og med forældremyndighedsindehaver i 10 sager. I 1 sag har der ikke været samarbejde med hverken den unge eller forældremyndighedsindehaver, *jf. tabel 4.3*.

Tabel 4.3 Samarbejde om revision af handleplanen. Antal og procent

Revision sket i samarbejde med:	Antal	Pct.
Den unge	13	87
Forældremyndighedsindehaver	10	67
Ingen af ovenstående	1	7

Note: Det har været muligt at angive både den unge og forældremyndighedsindehaver

4.3.3 Sagseksempler og Ankestyrelsens vurdering

Den videre indsats er angivet i handleplanen

Sag nr. 038 Sagen, der drejer sig om en 17årig dreng, som hjemgives til sin moder efter at have været anbragt uden for hjemmet i ca. 3 år, er omtalt under punkt 4.3.1. I handleplanen, der er revideret i forbindelse med afgørelsen om hjemgivelse, er det generelt beskrevet, at formålet med en fast kontaktperson er, at sikre den unge "... en stabil og kontinuerlig person, for at støtte ham i overgangen til tilbagevenden til familien samt forbedre hans muligheder for en mere selvstændig voksertilværelse". Der er derudover beskrevet mål og indsats i forhold til de seks faste punkter.

Ankestyrelsen vurderer, at det videre forløb er angivet "i høj grad", og at handleplanen opfylder lovens krav.

Den videre indsats er ikke angivet i handleplanen

Sag nr. 068 Sagen drejer sig om en 14årig pige, der efter at have været anbragt i meget kort tid på en akutinstitution bliver hjemgivet til sin moder. Det fremgår ikke af sagen, hvorfor pigen bliver hjemgivet. Der bevilges familiebehandling i forbindelse med hjemgivelsen. Der foreligger en udateret handleplan i sagen, som ifølge en sagsoversigt vil blive drøftet med moderen. I den udaterede handleplan er pigens problematikker

beskrevet kort. Det er desuden omtalt, at pigen har givet udtryk for, at hun ønsker et godt forhold til sin moder og er villig til at gøre en indsats for dette via familiebehandling. Derudover er der beskrevet formål og mål i forhold til pigens skoleforhold.

Ankestyrelsen vurderer, at den videre indsats for den unge ikke er angivet i handleplanen.

Revisionen af handleplanen er sket i samarbejde med den unge og forældremyndighedsindehaver

Sag nr. 007 Sagen drejer sig om en 15årig pige, der efter at have været anbragt i ca. 8 måneder, hjemgives til sin moder. Årsagen til den unge piges anbringelse på en døgninstitution er moderens misbrugsproblemer og et deraf følgende højt konfliktniveau i hjemmet. Efter et halvt år ønsker den unge pige ikke længere at være anbragt, og kommunen beslutter at hjemgive den unge efter en periode på 2 måneder med støtte i form af en sikkerhedsplan. Sikkerhedsplanen indeholder blandt andet en opgavefordeling mellem pigen, moderen og professionelle parter og aftaler om, hvem der handler i forskellige situationer. Handleplanen er revideret i forbindelse med hjemgivelsen og er sket i tæt samarbejde med den unge pige og moderen. Der er desuden god og tæt opfølgning på den unges og familiens problemer. Sagen omtales også under pkt. 5.3.1. vedrørende børnesamtalen.

Revisionen er ikke sket i samarbejde med hverken den unge eller forældremyndighedsindehaver

Sag nr. 081 Sagen handler om en 15årig dreng, der efter at have haft store skolemæssige problemer, bliver anbragt uden for hjemmet. Det går godt for drengen under anbringelsen, hvor han passer sin skole, og efter godt 10 måneders anbringelse hjemgives drengen til sine forældre. Handleplanen er revideret i forbindelse med afgørelsen om hjemgivelse. Kommunen ses ikke at have inddraget drengen eller forældrene i revisionen af handleplanen.

4.4 Reviderede handleplaner i sager om flytning

I størstedelen af sagerne om flytning er handleplanen revideret inden afgørelsen. I 8 af sagerne om flytning er det vurderet, at handleplanen burde have været revideret, og i 10 sager foreligger der ingen handleplan, *jf. tabel 4.4.*

Tabel 4.4 Revision af handleplan inden afgørelse om flytning. Antal og procent

	Antal	Pct.
Ja - handleplanen er revideret	20	40
Nej - handleplanen er ikke revideret	12	24
Nej - men det burde den have været	8	16
Der foreligger ingen handleplan	10	20
I alt	50	100

Ankestyrelsens vurdering af, hvorvidt den foreliggende handleplan burde have været revideret, afhænger af de konkrete forhold i sagen.

4.4.1 Sagseksempler og Ankestyrelsens vurdering

Handleplanen er revideret i forbindelse med afgørelse om flytning til eget værelse

Sag nr. 006 Sagen drejer sig om en 17årig pige, der efter at have været anbragt på en institution i knap 3 måneder, flytter på eget værelse. Den unge pige er blevet anbragt akut på institutionen på grund af problemer i hjemmet i forbindelse med moderens depression. Ved flytningen til eget værelse får den unge pige en kontaktperson og fortsætter et allerede igangsat forløb hos en psykolog. Handleplanen er revideret i forbindelse med afgørelsen om flytning til eget værelse.

Ankestyrelsen er enig i kommunens vurdering af, at der var behov for en revision af handleplanen, idet der sker ændringer i den støtte, der er iværksat for den unge.

Handleplanen er ikke revideret i forbindelse med afgørelse om flytning til eget værelse, men burde have været det

Sag nr. 017 Sagen handler om en 17årig dreng, der siden 2006 har været anbragt uden for hjemmet på en kostskole. I foråret 2010 beslutter kommunen, at den unge pr. 1. august 2010 skal flytte i egen hybel med tilknyttet kontaktperson. Der foreligger en handleplan, der er dateret den 16. marts 2010, som vedrører anbringelsen på kostskolen i 2006. Handleplanen er angivet som nummer 2. Der ses ikke at foreligge handleplaner efter dette tidspunkt.

Ankestyrelsen vurderer, at handleplanen burde have været revideret, idet der sker en ændring i den støtte, som iværksættes over for den unge. Derudover er der sket en udvikling med den unge i de antal år, den unge har været anbragt uden for hjemmet, og den foreliggende handleplan af 16. marts 2010 kan ikke anses for aktuel. Der burde således have været opstillet mål for, hvordan drengen skal klare sig selv i egen bolig.

4.4.2 Vurdering af angivelsen af det videre forløb

Som nævnt skal handleplanen blandt andet sikre, at formålet med indsatsen, samt hvilken indsats, der er nødvendig, er beskrevet. At formålet skal være velbeskrevet er væsentligt, idet formålet vil afspejle de vanskeligheder, som den unge har, og som iværksættelse eller ændringen af foranstaltningen forhåbentlig vil være med til at løse. Handleplanens målsætninger skal anføres så specifikt som muligt.

Med ikrafttrædelse af Barnets Reform er der alene krav om beskrivelse af mål i forhold til de seks faste punkter: barnets eller den unges 1) udvikling og adfærd, 2) familieforhold, 3) skoleforhold, 4) sundhedsforhold, 5) fritidsforhold og venskaber og 6) andre relevante forhold.

Ankestyrelsen har vurderet, at en sag ikke er i overensstemmelse med regler og praksis, hvis den reviderede handleplan ikke eller kun i ringe grad angiver formålet med indsatsen, og hvis handleplanen samlet set ikke eller kun i ringe grad opstiller de mål, som er nødvendige for at nå formålet med den ændrede foranstaltning.

I 19 sager ud af 20, hvor handleplanen er revideret, er formålet med indsatsen angivet i høj eller i nogen grad. Alene i én sag er formålet med indsatsen angivet i ringe grad, *jf. tabel 4.5*

Tabel 4.5 Angiver den reviderede handleplan formålet med indsatsen? Antal og procent

	Antal	Pct.
I høj grad	13	65
I nogen grad	6	30
I ringe grad	1	5
Nej	0	0
I alt	20	100

Undersøgelsen viser samme billede for så vidt angår, om der samlet set er opstillet mål for den unge, som er nødvendige for at nå formålet med indsatsen. Således er der i 19 ud af 20 sager i høj eller i nogen grad opstillet sådanne mål, *jf. tabel 4.6*.

Table 4.6 Er der samlet set opstillet mål for den unge, som er nødvendige for at nå formålet med indsatsen? Antal og procent

	Antal	Pct.
I høj grad	14	70
I nogen grad	5	25
I ringe grad	0	0
Nej	1	5
I alt	20	100

4.4.3 Sagseksempler og Ankestyrelsens vurdering

Formålet med indsatsen er angivet i den reviderede handleplan, og der er opstillet mål for den unge, som er nødvendige for at nå formålet

Sag nr. 006 Sagen, der drejer sig om en 17årig pige, som flytter fra institution til eget værelse, er omtalt under punkt 4.4.1. I handleplanen, der er revideret i forbindelse med afgørelse om flytning til eget værelse, er formålet med indsatsen angivet. Der er derudover beskrevet mål og indsats i forhold til de seks faste punkter.

Ankestyrelsen vurderer, at formål og indsats er velbeskrevet, og at handleplanen opfylder lovens krav.

Formålet med indsatsen er ikke angivet i den reviderede handleplan og der er ikke opstillet mål for den unge, som er nødvendige for at nå formålet

Sag nr. 101 Sagen handler om en 17årig pige, der flytter i egen lejlighed med en kontaktperson tilknyttet. Handleplanen ses til dels revideret, og under formålet er det blandt andet beskrevet, at den unge "...finder en balance mellem det at sige fra og tage sig af andre og egne problemer". Der er ikke i handleplanen beskrevet mål for den unge pige i forhold til de seks punkter.

Ankestyrelsen vurderer, at formålet med foranstaltningen er for sparsomt beskrevet. Det er således vanskeligt at bruge handleplanen som udgangspunkt for vurderingen af, om den iværksatte foranstaltning støtter den unge tilstrækkeligt.

5 Børnesamtalen og inddragelse af den unge

Ved denne praksisundersøgelse fokuseres særligt på den børnesamtale, som kommunen har pligt til at tilbyde den unge, inden der træffes afgørelse om foranstaltninger vedrørende den unge. Det vurderes også, om den unge udover børnesamtalen har været inddraget i sagsforløbet vedrørende den aktuelle afgørelse.

5.1 Servicelovens regler om børnesamtalen

Børnesamtalen anses for et meget vigtigt redskab til at sikre barnets eller den unges ret til at blive hørt.

Reglen om, at kommunen har pligt til at tilbyde barnet eller den unge en samtale, inden der træffes afgørelse om foranstaltninger vedrørende barnet eller den unge blev indført pr. 1. januar 1993.

Baggrund

Reglen fandtes dengang i bistandsloven, hvoraf det fremgik, at er et barn fyldt 12 år, skal der, forinden der træffes afgørelse i en sag om foranstaltninger, finde en samtale sted med barnet herom. For børn under 12 år fremgik, at der skal foreligge oplysning om barnets holdning til den påtænkte foranstaltning, i det omfang barnets modenhed og sagens art tilsiger det.

Baggrunden for reglen var, at det var opfattelsen, at børn og unge i højere grad skulle medinddrages i behandlingen af sager, der vedrørte deres forhold. Da børnene og de unge fik tildelt en egentlig ret til at blive hørt, blev det samtidig understreget, at barnets eller den unges opfattelse derfor også bør tillægges betydning i den samlede vurdering vedrørende afgørelsen om foranstaltninger. Det blev desuden fundet væsentligt, at sagsbehandlere under sagen gennemdrøfter med barnet eller den unge, hvad der skal ske, og hvilke foranstaltninger, der kan komme på tale.

Reglerne i dag

Reglerne om børnesamtalen er i dag reguleret i servicelovens § 48. Efter § 48, stk. 1, skal der finde en samtale sted med barnet eller den unge, inden myndigheden træffer afgørelse om blandt andet hjemgivelse af den unge og ændring af anbringelsessted for den unge, herunder flytning.

Kommunen er således som udgangspunkt forpligtet til at tilbyde alle børn og unge en samtale – uanset deres alder – før der træffes afgørelse.

Samtalen kan undlades i det omfang barnets modenhed eller sagens karakter i afgørende grad taler imod samtale gennemførelse. Hvis samtalen ikke gennemføres, skal barnets holdning til den påtænkte afgørelse søges tilvejebragt. Dette fremgår af § 48, stk. 2.

Såfremt der ikke gennemføres en samtale med barnet eller den unge, skal dette fremgå af sagen med en konkret begrundelse for, hvorfor samtalen ikke har fundet sted.

Kendskab til den unge er afgørende

Formålet med en børnesamtale er, at kommunen får et kendskab til det barn eller den unge, som sagen drejer sig om. Der kan gå væsentlige oplysninger tabt, hvis sagsbehandleren ikke taler med barnet eller den unge. For det andet er det vigtigt, at der bliver taget hensyn til barnets eller den unges opfattelse af situationen. Samtalen skal derfor klarlægge barnets eller den unges holdning til den påtænkte foranstaltning, herunder ændring heraf. Under samtalen vil barnet eller den unge desuden ofte blive informeret om, hvad kommunen påtænker at foretage sig og hvorfor.

I sagerne i denne undersøgelse, hvor den unge allerede er anbragt uden for hjemmet, gennemføres samtalen for at sikre, at den unge har haft mulighed for at give sine holdninger og ønsker til kende til den påtænkte foranstaltning.

Samtalen skal ske på en kvalificeret og respektfuld måde, og det er væsentligt, at den unge føler sig hørt uden at opleve et ansvar, som den unge ikke kan overskue konsekvenserne af. Kommunen bør desuden vejlede barnet eller den unge om muligheden for at have en bisidder som personlig støtte under samtalen.

Dokumentation og opfølgning

Efter samtalen skal der udarbejdes et særskilt notat om samtalen. Dette følger af den almindelige notatpligt. Notatet bør blandt andet indeholde oplysninger om tidspunktet for og indholdet af samtalen.

Efter at der er truffet afgørelse om en foranstaltning eller en ændring af en foranstaltning, er det endvidere vigtigt, at barnet eller den unge informeres om afgørelsen, og hvad foranstaltningen indebærer, inden den iværksættes. Det kan være forældrene, der informerer barnet eller den unge. Hvis forældrene ikke kan eller evner dette, skal kommunen sørge for, at barnet eller den unge får den nødvendige information.

Ankestyrelsens kriterier for vurdering

I de sager, hvor det ikke fremgår af sagens akter, at der har været talt med den unge, har Ankestyrelsen ved sin vurdering lagt til grund, at der ikke er afholdt børnesamtale. Ankestyrelsen har desuden vurderet, at et eksempelvis et netværksmøde med deltagelse af den unge, forældre og repræsentanter fra den unge institution ikke opfylder kravet om afholdelse af en børnesamtale, uanset at den unge holdning kommer frem på et sådant møde. Et møde mellem sagsbehandler, den unge og dennes kontaktperson som bisidder kan opfylde kravet om en børnesamtale.

5.2 Hyppigheden af børnesamtaler i de målte sager

I 24 ud af de 81 sager, der indgår i undersøgelsen, svarende til 30 procent, er reglerne vedrørende børnesamtalen overholdt. I 57 af sagerne, svarende til 70 procent, er reglerne således ikke overholdt, *jf. tabel 5.1*.

Tabel 5.1 Overholdelse af reglerne vedrørende børnesamtalen. Antal og procent

	Antal	Pct.
Ja - reglerne er overholdt	24	30
Nej	57	70
<i>Børnesamtalen er ikke afholdt</i>	53	65
<i>Børnesamtalen er afholdt, men den unges holdning er ikke afholdt er ikke kommet frem</i>	4	5
I alt	81	100

Som det fremgår af *tabel 5.1* er årsagen til, at reglerne ikke er overholdt næsten udelukkende (i 53 ud af 57 sager), at børnesamtalen ikke er afholdt. I disse sager foreligger der heller ikke en vurdering af/en begrundelse for, hvorfor samtalen ikke er afholdt. I de resterende 4 sager er børnesamtalen afholdt, men den unges holdning er ikke kommet frem/fremgår ikke af notatet fra samtalen.

Ser man på gennemførte børnesamtaler fordelt på henholdsvis hjemgivelse og flytning, er tallene stort set de samme, som for alle sagerne samlet.

5.2.1 Sagseksempler og Ankestyrelsens vurdering

Der er ikke gennemført en børnesamtale før afgørelse om hjemgivelse

Sag nr. 024 Sagen, der drejer sig om en 15årig pige, som hjemgives til sin moder fra en socialpædagogisk døgninstitution, er omtalt under punkt 4.3.1. Der er forud for afgørelsen om hjemgivelse afholdt et statusmøde med deltagelse af blandt andet repræsentanter fra den unges institution, sagsbehandleren, moderen og den unge. På dette statusmøde besluttes det, at det ikke er formålstjenligt at fortsætte samarbejdet omkring den unge med institutionen. Det fremgår ikke af sagen, at der er holdt en egentlig børnesamtale med den unge forud for hjemgivelsen.

Ankestyrelsen vurderer, at kommunen burde have afholdt en samtale med den unge, før der blev truffet afgørelse om hjemgivelse.

5.3 Holdning til foranstaltningen

Det fremgår af servicelovens § 46, stk. 3, at barnets eller den unges opfattelse skal tillægges passende vægt. Det betyder, at barnets eller den unges opfattelse bør tillægges betydning i den samlede vurdering af, hvilken afgørelse, der skal træffes.

Selv om børn og unge skal involveres, og deres synspunkter tillægges vægt, er det dog myndighedens ansvar, at der træffes en konkret beslutning. Det er vigtigt, at kommunen gør barnet eller den unge opmærksom på, at der ikke er tale om, at barnet eller den unge selv kan vælge, hvad der skal ske. Dermed kan det for det første undgås, at barnet eller den unge oplever selv at have ansvaret for beslutningen. For det andet sikrer dette, at barnet eller den unge ikke oplever unødigt skuffelse, hvis kommunen ender med at træffe en anden afgørelse end den afgørelse, barnet eller den unge havde ønsket.

I 24 af de 28 afholdte børnesamtaler, svarende til 86 procent, er den unges holdning til foranstaltningen tilvejebragt ved samtalen, *jf. tabel 5.1.*

5.3.1 Sagseksempler og Ankestyrelsens vurdering

Der er afholdt børnesamtale og den unges holdning til foranstaltningen fremgår Sag nr. 007 Sagen, der er omtalt under pkt. 4.3.3., drejer sig om en 15årig pige, der efter at have været anbragt i ca. 8 måneder hjemgives til sin moder. Der er afholdt en børnesamtale forud for afgørelsen om hjemgivelse, hvor sagsbehandleren efter at have talt med den unge og hendes moder holder en børnesamtale med den unge. Under samtalen med den unge og hendes moder giver den unge udtryk for, at hun gerne vil hjem til sin moder og bo. Dette ønske gentages under den unges (børne)samtale med sagsbehandleren. Under børnesamtalen taler sagsbehandleren desuden med den unge om, hvad der gik dårligt, da hun boede hjemme hos sin moder forud for anbringelsen, og hvilke ønsker den unge har, hvis hun skal bo hos sin moder igen. Kommunen beslutter herefter at hjemgive den unge efter en periode på 2 måneder med støtte i form af en sikkerhedsplan. I sagen er der generelt en god opfølgning på den unges og familiens problemer.

Ankestyrelsen vurderer, at kravet om afholdelse af børnesamtale og tilvejebringelse af den unges holdning er opfyldt.

Der er ikke afholdt børnesamtale og den unges holdning er ikke fremkommet på anden vis

Sag nr. 026 Sagen drejer sig om en 16årig dreng, der flytter fra en plejefamilie til en døgninstitution. Drengen har været anbragt uden for hjemmet i samme plejefamilie i ca. 8 år. Drengen er beskrevet med følelses- og adfærdsmæssige vanskeligheder. Det fremgår ikke af sagen, at der er afholdt en samtale med den unge før afgørelsen, og den unges holdning fremgår heller ikke af sagen. Den unge siger dog ja til tilbuddet om flytning efter et præsentationsmøde på institutionen.

Ankestyrelsen vurderer, at der forud for afgørelsen skulle have været afholdt en samtale med den unge.

5.4 Inddragelse af den unge

I hele forløbet i en social sag vedrørende et barn eller en ung er det af hensyn til barnets eller den unges og familiens retssikkerhed vigtigt, at der sker en grundig orientering af

barnet eller den unge og familien om de oplysninger, der ligger i sagen. Endvidere er det vigtigt, at barnet eller den unge og familien orienteres om de overvejelser, som kommunen har med hensyn til indhentelse af andre oplysninger og eventuelle overvejelser om nødvendige foranstaltninger.

En grundig orientering og en god inddragelse af hele familien, herunder også af barnet eller den unge, er en nødvendig forudsætning for, at der kan etableres et reelt samarbejde mellem familien og kommunen om at finde de løsninger, der bedst tilgodeser barnets eller den unges og familiens behov, således at familien kan bringes ud af vanskelighederne.

Det er væsentligt, at familien medvirker aktivt til løsning af problemerne, og dette kan kun ske, hvis familien undervejs bliver gjort bekendt med kommunens overvejelser og får mulighed for at fremkomme med kommentarer og korrektioner til de oplysninger, der er i sagen. Der bør således ske en løbende orientering i hele sagsforløbet.

I servicelovens § 46, stk. 3, fastslås det, at løsningerne på barnets eller den unges problemer, så vidt det er muligt, bør findes i forståelse med familien og dennes medvirken.

Efter servicelovens § 47 skal kommunen overveje, hvordan der skal ske systematisk inddragelse af familie og netværk. Inddragelsen kan eksempelvis ske ved at anvende metoder som familierådslagning, netværksmøder eller familiekontrakter. Kommunen er ikke forpligtet til at anvende en bestemt metode, men kan efter behovet i den enkelte sag selv beslutte, hvordan det sikres, at familien inddrages systematisk.

Som nævnt tidligere indeholder denne praksisundersøgelse en vurdering af, om den unge generelt, udover børnesamtalen, er inddraget i sagsforløbet vedrørende den aktuelle afgørelse. Vurderingen af i hvilket omfang den unge er inddraget i sagsforløbet, er ikke indgået som et selvstændigt kriterium for en sags korrekthed, da der ikke er et entydigt krav om, hvordan og i hvilket omfang, der bør ske inddragelse i sagerne. Inddragelse af den unge er nærmere beskrevet i den børnesagkyndige vurdering *i kap. 8*.

Undersøgelsen viser, at den unge i 84 procent af sagerne er inddraget i sagsbehandlingen vedrørende den aktuelle afgørelse i høj eller i nogen grad – 38 procent i høj grad og 46 procent i nogen grad. I 4 procent af sagerne er den unge ikke inddraget, og i 12 procent af sagerne er inddragelsen sket i ringe grad, *jf. tabel 5.2*.

Tabel 5.2 Inddragelse af den unge (udover børnesamtalen) i sagsbehandlingen vedrørende den aktuelle afgørelse. Antal og procent

	Antal	Pct.
I høj grad	31	38
I nogen grad	37	46
I ringe grad	10	12
Nej	3	4
I alt	81	100

5.4.1 Sagseksempler og Ankestyrelsens vurdering

Den unge er inddraget i sagsforløbet

Sag nr. 007 Sagen, som drejer sig om en 15årig pige, der efter at have været anbragt i ca. 8 måneder hjemgives til sin moder, er omtalt under pkt. 4.3.3 og pkt. 5.3.1. Sagen fremstår med god opfølgning på den unges og familiens problemer. Der er desuden holdt samtale med den unge, når der var nye oplysninger i sagen.

Ankestyrelsen vurderer, at den unge er inddraget i sagsforløbet i høj grad.

Sag nr. 018 Sagen handler om en 17årig ung pige, der flytter på eget værelse med kontaktperson 10 timer ugentligt. Den unge pige bliver anbragt i 2008 på grund af adfærdsmæssige vanskeligheder. Den unge pige har haft en kæreste i 3 år og ønsker at flytte for sig selv med støtte. Der er løbende afholdt statusmøder og netværksmøder, og der er i høj grad lyttet til den unge.

Ankestyrelsen vurderer, at den unge er inddraget i sagsforløbet i høj grad.

Den unge er ikke inddraget i sagsforløbet

Sag nr. 153 Sagen, som handler om en 14årig dreng, der flytter fra et opholdssted uden for kommunen til et opholdssted inden for kommunen, er omtalt under pkt. 4.4.1. Årsagen til flytningen fremgår ikke klart af sagen, men kommunen har forud for flytningen meddelt tidligere opholdssted, at kontrakten vedrørende den unge blev bragt til ophør på grund af forholdene på opholdsstedet. Kommunen har desuden sendt den unges moder et brev, hvoraf det fremgår, at "...det er stadig planen", at den unge skal flytte til andet opholdssted inden for kommunen. Der er ikke mange oplysninger i sagen om inddragelse af den unge. Enkelte steder er den unges holdning beskrevet.

Ankestyrelsen vurderer, at den unge kun er inddraget i ringe grad i sagsforløbet.

5.5 Børnesamtale og inddragelse

Sagernes karakter i denne praksisundersøgelse, hvor blandt andet størstedelen af sagerne vedrører unge, der nærmer sig det 18. år, og hvor ændringen af

foranstaltningen i mange tilfælde (også) sker på den unges foranledning, jf. kap. 3, understøtter vigtigheden af både overholdelse af reglerne om børnesamtale og af inddragelse af den unge i sagsforløbet.

Sammenholdes spørgsmålet om overholdelse af reglerne om børnesamtalen med spørgsmålet om inddragelse af den unge viser undersøgelsen, at der i de sager, hvor reglerne vedrørende børnesamtalen er overholdt, også i alle sager undtagen én er sket inddragelse af den unge i sagsforløbet i øvrigt, jf. tabel 5.3.

Tabel 5.3 Overholdelse af reglerne om børnesamtale sammenholdt med inddragelse af den unge i sagsbehandlingen i øvrigt. Antal og procent

	Er reglerne vedrørende børnesamtalen overholdt, jf. § 48?					
	Ja		Nej		I alt	
Den unge er inddraget:	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
I høj grad	14	58	17	30	31	38
I nogen grad	9	38	28	49	37	46
I ringe grad	0	0	10	18	10	12
Nej	1	4	2	4	3	4
I alt	24	100	57	100	81	100

Den unge er inddraget i sagsforløbet, men der er ikke afholdt en børnesamtale

Sag nr. 073 Sagen handler om en dreng på 17 år, som efter at have været anbragt uden for hjemmet i en årrække, i sommeren 2010 flytter til eget værelse. Der har ikke forud for afgørelsen om flytning været afholdt en børnesamtale. Den unges ønske om at flytte fremgår dog af referater fra opfølgingsmøde på den unges anbringelsessted og fra samtale med den unges fader. Der har i 2009 været afholdt flere samtaler med den unge.

Ankestyrelsen vurderer, at den unge i nogen grad har været inddraget i sagsforløbet.

Den unge er ikke inddraget i sagsforløbet, og der er ikke afholdt en børnesamtale

Sag nr. 118 Sagen drejer sig om en knap 15årig pige, som igennem årene har været anbragt uden for hjemmet en del gange. I april 2010 bliver hun hjemgivet til forældremyndighedsindehaver. Det fremgår ikke af sagen, at der er holdt en børnesamtale med den unge pige, og hendes holdning til hjemgivelsen fremgår ikke af sagen.

Ankestyrelsen vurderer, at den unge ikke har været inddraget i sagsforløbet.

Den unge er ikke inddraget i sagsforløbet, men der er afholdt en børnesamtale
Sag nr. 014 Sagen drejer sig om en 16årig dreng med Tourette og ADHD, der efter at have været anbragt uden for hjemmet i 2 år bliver hjemgivet. Den unge starter herefter på efterskole med økonomisk støtte. Ca. 1 måned forud for afgørelsen er der afholdt en børnesamtale, hvor den unge giver udtryk for, at han helst vil bo hjemme. Derudover fremgår det ikke af sagen, at der er talt med den unge, eller at der har været afholdt eksempelvis netværksmøder eller lignende med deltagelse af den unge eller orientering på anden måde af den unge. Den unges forældre bliver af sagsbehandleren løbende orienteret i tidsrummet op til hjemgivelsen.

Ankestyrelsen vurderer, at den unge ikke udover børnesamtalen har været inddraget i sagsforløbet.

6 Hjemgivelsesperiode og høring af anbringelsesstedet

6.1 Servicelovens regler om hjemgivelsesperiode

Et anbragt barn eller ung kan først hjemgives efter kommunen har truffet afgørelse om hjemgivelse og om hjemgivelsesperiode. Dette skal være med til at sikre, at overgangen mellem anbringelse og hjemgivelse bliver mere glidende og samtidig sikre muligheden for, at hjemgivelsen bliver så optimal for barnet eller den unge som muligt, ved at forløbet er planlagt og veltilrettelagt.

Reglerne om afgørelse om hjemgivelse og om hjemgivelsesperiode gælder uanset om barnet eller den unge er anbragt frivilligt eller tvangsmæssigt.

Der må ikke ske hjemgivelse af et barn eller en ung, før kommunen rent faktisk har truffet afgørelse om en hjemgivelse, og som altovervejende udgangspunkt skal kommunen også fastsætte en hjemgivelsesperiode.

Kommunen kan alene undlade at fastsætte en hjemgivelsesperiode i særlige tilfælde. Særlige tilfælde kan for eksempel være, hvis anbringelsesstedet ophører eller siger op samtidig med, at barnet/den unge af andre årsager skal hjemgives. Det kan også være, at hjemgivelse sker lige op til en skolestart, hvor det vurderes at være til barnets/den unges bedste at komme hjem hurtigt og starte i ny skole eller lignende samtidig med, at de øvrige børn/unge starter. Det kan også være tilfældet, at barnet/den unge er blevet anbragt kortvarigt for eksempel på grund af en forælders hospitalsindlæggelse.

6.1.1 Afgørelse om hjemgivelsesperiode i de målte sager om hjemgivelse

Der er truffet afgørelse om hjemgivelsesperiode i 9 ud af de 31 sager om hjemgivelse, der indgår i undersøgelsen.

I en mindre del af de 22 sager, hvor der ikke er truffet afgørelse om hjemgivelsesperiode er den unge dog ikke flyttet hjem med det samme. Der er i en sag for eksempel tale om, at afgørelse om hjemgivelse træffes efter en periode, hvor den unge gradvist er blevet udsluset. Således har der reelt i flere sager været tale om en hjemgivelsesperiode.

Tabel 6.1 Afgørelse om hjemgivelsesperiode. Antal og procent

	Antal	Pct.
Ja – der er truffet afgørelse om hjemgivelsesperiode	9	27
Nej – der er ikke truffet afgørelse om hjemgivelsesperiode	22	73
I alt	31	100

Ankestyrelsen har vurderet, at en sag er i overensstemmelse med reglerne, hvis der er truffet afgørelse om en hjemgivelsesperiode, herunder at kommunen har forholdt sig til spørgsmålet om en hjemgivelsesperiode, eller at det fremgår af sagen, at der reelt bliver tale om en periode fra afgørelsestidspunktet til hjemgivelsestidspunktet.

6.2 Servicelovens regler om høring af anbringelsessted

Efter den 1. januar 2011 er kommunen forpligtet til at høre barnets/den unges anbringelsessted i forbindelse med afgørelse om samvær, hjemgivelse og ændring af anbringelsessted.

Formålet er at sikre, at anbringelsesstedets viden om barnet indgår som en vigtig del af grundlaget for at træffe afgørelse, der har stor betydning for barnet/den unge. Under en anbringelse er selve anbringelsesstedet det sted, der til dagligt får indtryk og viden om barnet og hans/hendes situation og behov. Anbringelsesstedet har ikke pligt til at udtale sig og kommunen er ikke forpligtet til at følge anbringelsesstedets udtalelse, men den skal indgå i grundlaget for afgørelsen og tillægges vægt i afgørelsen. Der er ingen formkrav til selve høringen. Høringen kan have karakter af skriftlig udtalelse, et møde eller en udtalelse pr. telefon.

Ved akutte sager kan kommunen undlade at høre anbringelsesstedet, inden afgørelsen træffes. Men i de tilfælde skal anbringelsesstedet efterfølgende høres, og udtalelsen skal lægges/noteres i sagen.

6.2.1 Høring af anbringelsesstedet i de målte sager om flytning og hjemgivelse

Der indgår i undersøgelsen alene 6 sager, hvor afgørelsen om flytning er truffet efter 1. januar 2011. I 2 af disse er anbringelsesstedet ikke blevet hørt forud for afgørelsen om flytning. Der er ikke i undersøgelsen indgået sager hvor afgørelse om hjemgivelse er truffet efter den 1. januar 2011.

Selvom det ikke var et lovkrav før 1. januar 2011, viser undersøgelsen, at kommunerne i en stor del af afgørelserne truffet før 1. januar 2011 (43 procent) har foretaget høring af anbringelsesstedet, *jf. tabel 6.2.*

Tabel 6.2 Høring af anbringelsesstedet inden beslutning om flytning/hjemgivelse. Antal og procent

	Flytning		Hjemgivelse		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Ja - 2010 sag	20	40	15	48	35	43
Ja - 2011 sag	4	8	0	0	4	5
Nej - men det burde de have været	2	4	0	0	2	2
Nej - 2010 sag - ikke relevant	24	48	16	52	40	49
I alt	50	100	31	100	81	100

7 Forvaltningsretlige emner

7.1 Dokumentation

I hver enkelt sag skal der foreligge fyldestgørende journalisering og dokumentation for den foretagne sagsbehandling samt de eventuelle foranstaltninger, der iværksættes. Det skal således fremgå tydeligt af sagen:

- at eventuelle foranstaltninger er iværksat med hjemmel i servicelovens bestemmelser
- at de lovpligtige sagsbehandlingsskridt efter serviceloven er overholdt samt
- at der ved sagsbehandlingen er foretaget de nødvendige vurderinger, overvejelser og skøn.

Af offentlighedsloven fremgår, at i sager, hvor der vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed, skal oplysninger om en sags faktiske omstændigheder, der er af betydning for sagens afgørelse, noteres. Det vil med andre ord sige, at der er et krav om, at der føres dækkende journal i sager om anbringelse af børn og unge.

Det er vigtigt, at der i sagen føres en dækkende journal, både for at notatpligten overholdes, men også for at andre efterfølgende har mulighed for at sætte sig ind i sagen.

Løbende journalføring bidrager til både intern og ekstern gennemsigtighed i sagerne. Det er for eksempel af afgørende betydning for kontinuiteten i sagerne, at der er arbejdet systematisk og grundigt, og at overvejelserne og baggrunden for de enkelte sagsbehandlingsskridt og afgørelser er beskrevet. På den måde vil en sagsbehandler ved sagsbehandlerskift kunne tage over, hvor tidligere sagsbehandler slap og arbejde kontinuerligt videre med sagen. Ligeledes har parterne (forældrene og de unge) en mulighed for at følge med i sagen.

Det er vigtigt og hensigtsmæssigt, at alle sagsbehandlingsskridt fremgår tydeligt. Det er for eksempel vigtigt, at barnets/den unges holdning er noteret, ligesom det bør fremgå af journalen, at der er truffet afgørelse om flytning eller hjemgivelse samt eventuelle støtteforanstaltninger i den forbindelse. De overvejelser, der ligger bag beslutningen, bør også fremgå.

Desuden bør det også tydeligt fremgå, når en part har givet samtykke i sagen, herunder hvad der er givet samtykke til.

Sagerne mangler dokumentation

Undersøgelsen viser, at kommunerne i flere af sagerne mangler at notere væsentlige sagsbehandlingsskridt i journalen. Derudover viser undersøgelsen, at kommunerne i flere af sagerne mangler datering af blandt andet handleplaner og afgørelser. Det er således i

disse sager blandt andet ikke muligt at fastslå, om handleplanen er lavet før eller efter en afgørelse.

7.1.1 Sagseksempler

Ingen oplyst årsag til flytningen

Sag nr. 026 Sagen, der drejer sig om en 16årig dreng, som flytter fra en plejefamilie til en døgninstitution, er omtalt under *afsnit 5.1.5*. Drengen har været anbragt uden for hjemmet i samme plejefamilie i ca. 8 år. Der er ingen oplysninger om årsagen til flytningen udover en mail fra sagsbehandleren til moderen, hvori sagsbehandleren bekræfter, at drengens plejefamilie er blevet opsagt af kommunen.

Manglende dokumentation for afholdt børnesamtale

Sag nr. 141 Sagen drejer sig om en 16årig dreng, der i december 2010 bliver hjemgivet til sin moder efter at have været anbragt i ca. 1 år på et opholdssted. Den unge bevilges en kontaktperson i forbindelse med hjemgivelsen. Der foreligger en handleplan i sagen vedrørende kontaktpersonen, og i denne er det anført, at der er afholdt en børnesamtale, men der er intet notat eller lignende i sagen fra den pågældende samtale.

Ankestyrelsen vurderer, at der ikke er dokumentation i sagen for, at der er afholdt en børnesamtale, hvor den unges holdning er kommet frem.

Ingen dateret handleplan

Sag nr. 027 Sagen handler om en 16årig dreng, som hjemgives til sine forældre i sommeren 2010 efter at have været anbragt uden for hjemmet i 1½ år på to forskellige opholdssteder. Ved hjemgivelsen tales der med den unge om, at han skal have en kontaktperson. Et stykke tid efter hjemgivelsen ønsker den unge ikke længere en kontaktperson. Der foreligger flere handleplaner i sagen. Ingen af disse ses dog indholdsmæssigt at vedrøre hjemgivelsen, og handleplanerne er udaterede.

7.2 Afgørelsens form

En afgørelse kan være skriftlig eller mundtlig. Visse steder i lovgivningen er der dog krav om, at der skal træffes en skriftlig afgørelse. Ved afgørelser om flytning eller hjemgivelse er der ikke et krav om, at disse skal meddeles skriftligt.

I 16 sager, svarende til 20 procent af undersøgelsens 81 sager, foreligger afgørelserne som skriftlige afgørelser. I 43 procent af sagerne foreligger afgørelserne som et notat i kommunens journal og i 1 procent som samtykkeerklæring. I 35 procent af sagerne har afgørelserne en anden form, eksempelvis en opsigelse af en kontrakt fra et anbringelsessted, notat om beslutning fra visitationsudvalg eller angivelse af afgørelsen i en handleplan, *jf. tabel 7.1*.

Tabel 7.1 Afgørelsens form. Antal og procent

	Antal	Pct.
Skriftlig afgørelse	16	20
Skriftligt notat i kommunens journal	35	43
Samtykkeerklæring	1	1
Anden form	29	36
I alt	81	100

7.3 Samtykke ved flytning

En afgørelse om ændret anbringelsessted kræver samtykke fra forældremyndighedsindehaveren eller begge forældremyndighedsindehavere, hvis der er fælles forældremyndighed samt fra den unge, der er fyldt 15 år. Dette gælder uanset om anbringelsen af den unge er iværksat med eller uden samtykke.

Har forældrene fælles forældremyndighed skal begge give samtykke, uanset om de bor sammen eller ej. Det er således ikke tilstrækkeligt, at alene den ene forælder giver samtykke.

Der er ikke i loven krav om, at et samtykke skal indhentes skriftligt eller på en særlig blanket. I flere af de sager, der indgår i undersøgelsen, fremgår det kun indirekte, at samtykke er indhentet eller givet. Selvom det ikke direkte fremgår af akterne, at forældremyndighedsindehaver er spurgt, om de samtykker til en flytning, har Ankestyrelsen vurderet, at samtykke er givet, hvis det fremgår af sagens akter, at forældremyndighedsindehaver er indforstået med eller positivt indstillet over for en påtænkt flytning. Det er derimod blevet vurderet, at der ikke foreligger et samtykke, hvis forældremyndighedsindehavers positive holdning, herunder egentlige samtykke, slet ikke fremgår af sagen.

I de sager, hvor der ikke foreligger samtykke til flytningen fra alle sagens parter (og hvor der ikke har været tale om forelæggelse for børn og unge-udvalget) har Ankestyrelsen vurderet, at afgørelsen ikke er i overensstemmelse med regler og praksis.

7.4 Vurdering af samtykke ved flytning

Der indgår 50 sager om flytning i undersøgelsen. I 31 af de 50 sager har alle relevante forældremyndighedsindehavere givet samtykke til flytningen. I 19 sager mangler der samtykke fra mindst én relevant forældremyndighedsindehaver, og i 15 af disse 19 sager har ingen forældremyndighedsindehaver givet samtykke til flytningen, *jf. tabel 7.2*.

Tabel 7.2 Samtykke fra alle relevante forældremyndighedsindehavere. Antal og procent

	Antal	Pct.
Ja, samtykke foreligger	31	62
Nej, samtykke foreligger ikke	19	38
I alt	50	100

I 43 af de 47 sager om flytning, hvor den unge er fyldt 15 år, har den unge givet samtykke til flytningen. I de resterende 4 sager har den unge ikke givet samtykke. I 3 af disse 4 sager har hverken den unge, der fyldt 15 år, eller nogen forældremyndighedsindehaver givet samtykke, og samtidig har sagerne ikke været forelagt børn og unge-udvalget, *jf. tabel 7.3*.

Tabel 7.3 Samtykke fra den unge, der er fyldt 15 år. Antal og procent

	Antal	Pct.
Ja, samtykke foreligger	43	91
Nej, samtykke foreligger ikke	4	9
I alt	47	100

Note: 47 af de 50 afgørelser om flytning vedrører unge, der er fyldt 15 år.

7.4.1 Sagseksampler

Samtykke fra alle parter

Sag nr. 008 Sagen drejer sig om en 17årig pige, som flytter fra et behandlingshjem til eget værelse i et bo-selv-projekt, hvor der er tilknyttet en primær støtteperson. Pigen har været anbragt udenfor hjemmet siden hun var 8/9 år. Under et opfølgingsmøde på den unges behandlingshjem udtrykker den unge og den unge piges mor et klart ønske om, at den unge pige flytter til eget værelse. Moren har forældremyndigheden alene over den unge pige. Moren og den unge piges ønske om flytning er omtalt flere steder i journalen.

Ankestyrelsen vurderer, at der er givet samtykke til flytningen fra alle relevante parter.

Intet samtykke fra parterne i sagen

Sag nr. 062 Sagen handler om en 17årig dreng, som i november 2010 flytter på eget værelse fra et opholdssted. Den unges mor indkaldes telefonisk til et møde i forvaltningen, hvor flytningen til eget værelse skal drøftes. Moren kan imidlertid ikke møde op, og hun accepterer at blive orienteret efterfølgende. Det fremgår ikke af sagen, hvorvidt den unges far har del i forældremyndigheden, og det fremgår ikke af sagen, hvorvidt han har meddelt samtykke til flytningen. Det fremgår desuden ikke, om den unge har givet samtykke til flytningen.

Ankestyrelsen vurderer, at der ikke er givet samtykke til flytningen fra alle relevante parter.

7.5 Klagevejledning

Af forvaltningslovens fremgår at afgørelser, som kan påklages til en anden forvaltningsmyndighed, skal – når de meddeles skriftligt – være ledsaget af en vejledning om klageadgang med angivelse af klageinstans og oplysning om fremgangsmåde ved indgivelse af klage. Hvor en forvaltningsafgørelse meddeles mundtligt, medfører den almindelige vejledningspligt, at myndigheden om fornødent skal give klagevejledning. Klagevejledning skal dog ikke gives, hvis afgørelsen fuldt ud giver den pågældende medhold.

I denne undersøgelse har Ankestyrelsen vurderet, at det ikke er relevant at vejlede den unge om dennes mulighed for at klage over en afgørelse om flytning eller hjemgivelse i de sager, hvor den unge har givet samtykke til flytningen eller har ønsket at blive hjemgivet. Det gør sig gældende i en stor del af sagerne.

Alene i et fåtal af sagerne er det vurderet som relevant at give klagevejledning til den unge. I de fleste af de sager har kommunen givet den unge klagevejledning.

8 Den børnesagkyndige vurdering

I denne undersøgelse har Ankestyrelsen foretaget en børnesagkyndig vurdering af 26 sager af de i alt 81 sager, som er indgået i undersøgelsen. Ankestyrelsen har på baggrund af gennemgangen af de 81 sager vurderet, hvilke sager, der er særligt egnede til en børnesagkyndig vurdering med henblik på læring for kommunerne.

Sagerne er dermed ikke udvalgt tilfældigt, da forudsætningen for en børnesagkyndig vurdering har været, at sagens problemstilling fremstod tydeligt og var velbeskrevet. Desuden er der valgt sager, hvor det er fundet relevant med en supplerende børnesagkyndig vurdering af særskilte elementer, for eksempel om foranstaltningen er tilstrækkelig og kvaliteten af børnesamtalen.

Den børnesagkyndige vurdering er i undersøgelsen foretaget af de børnefaglige konsulenter, som vejleder Ankestyrelsen i den almindelige klagesagsbehandling af børnesager samt i vurderingen af de sager, som Ankestyrelsen tager op af egen drift (underretningssager).

På baggrund af de børnesagkyndige vurderinger vil dette kapitel beskrive forskellige problemstillinger set fra en børnesagkyndig synsvinkel.

De børnesagkyndige har i denne undersøgelse navnlig vurderet:

- Om sagen overordnet set er tilstrækkeligt belyst
- Om kommunen samlet set har taget højde for den unges situation
- Om flytning eller hjemgivelse er hensigtsmæssig i forhold til den unges behov for støtte, herunder
 - om den unge har været dårligere stillet efter flytning/hjemgivelse i forhold til tidligere situation
 - om der er iværksat nødvendige og relevante støtteforanstaltninger i forbindelse med flytning/hjemgivelse
- Kvaliteten af børnesamtalen og inddragelsen af den unge

8.1 Generel vurdering af kommunernes sagsbehandling

Den børnesagkyndige vurdering peger overordnet på, at kommunerne bør fokusere på følgende:

- At iværksætte relevante og nødvendige undersøgelser af den unge og den unges forhold
- At sikre tæt opfølgning i og styring af sagerne
- At fastholde faglige vurderinger - også i et vist omfang uanset den unges (og forældrenes) ønsker.

8.1.1 Iværksættelse af relevante og nødvendige undersøgelser

I de børnesagkyndige vurderinger er det ofte nævnt, at der mangler udredning eller undersøgelse af den unge. Det er påpeget, at det er vigtigt for at kunne træffe afgørelse om relevant støtte, at den unges forhold er grundigt udredt, således at undersøgelsesresultaterne kan underbygge valget af foranstaltning. Der skal foretages undersøgelser i det omfang, det er relevant og nødvendigt.

I nogle tilfælde er det relevant og nødvendigt med et supplement til/opfølgning af den børnefaglige undersøgelse med aktuelle oplysninger om den unges forhold og situation. I de tilfælde, hvor en afgørelse går ud på hjemgivelse er det også relevant at tilvejebringe aktuelle oplysninger om forældrenes forhold. Der kan også være behov for en psykologisk undersøgelse af den unge med henblik på en afdækning af både det kognitive niveau og en personlighedsvurdering. I andre tilfælde er der behov for en egentlig børne- og ungdomspsykiatrisk undersøgelse.

Resultatet af en mangelfuld udredning eller undersøgelse af den unges situation kan være, at den støtte, der iværksættes ikke er tilstrækkelig målrettet i forhold til den unges egentlige vanskeligheder/behov.

8.1.2 Styring af og opfølgning i sagerne

De børnesagkyndige har flere steder i vurderingerne peget på, at der mangler sammenhæng, kontinuitet og opfølgning i sagerne. Der er brug for vedholdende og systematisk at følge sagen for et holde kontinuiteten og målsætningerne med anbringelsen for øje. Det er af afgørende betydning, at foranstaltningerne løbende tilpasses den unges behov.

I denne sammenhæng er handleplanen blandt andet et vigtigt og brugbart redskab, og kravene til opfølgning er senest ved barnets reform blevet skærpet. For anbragte børns/unges vedkommende skal der mindst to gange årligt følges op på handleplanen. Som led i denne opfølgning skal der gennemføres en samtale med barnet/den unge på anbringelsesstedet i forbindelse med tilsynsbesøg.

Sagsbehandleren bør i høj grad være opmærksom på at styre sagen i forhold til inddragelse, systematik og faglighed.

8.1.3 Inddragelse af hjælp og støtte i sagsbehandlingen

Det er desuden vigtigt, at sagsbehandleren har fokus på, om og hvornår der er behov for at inddrage hjælp og støtte i sagsbehandlingen. Det kan være i form af sparring med kolleger og andre, eller der kan være behov for at indhente særlig ekspertviden, for eksempel VISO eller SISO.

I lidt over halvdelen af de sager de børnesagkyndige har vurderet, ses der ikke behov for indhentelse af anden særlig ekspertise. Årsagen til denne vurdering har været, at problemstillingen i sagen ikke har været specielt kompliceret, og at der gennem hele

forløbet har været god faglighed i form af børnefaglig undersøgelse, handleplan og løbende udtalelser fra anbringelsesstedet.

I de sager, hvor det er vurderet, at der var behov for at indhente særlig ekspertise, drejer det sig typisk om, at den unges vanskeligheder er af mere alvorlig art eller svære at definere.

Nedenfor beskrives en sag, hvor der er inddraget særlig ekspertise efter behov.

Sag nr. 037 Sagen drejer sig om en 17årig pige, der bliver hjemgivet fra døgninstitution. Pigen der har udenlandsk baggrund blev anbragt akut med forældrenes samtykke efter hun var flygtet hjemmefra. Pigen blev psykologisk undersøgt, og det blev anbefalet, at pigen skulle være anbragt, til hun kunne klare sig selv. I status fra anbringelsesstedet blev det derimod vurderet, at hun ikke nødvendigvis havde behov for en anbringelse. Pigen gav ved børnesamtale selv udtryk for, at hun gerne ville flytte hjem igen, selvom hun få dage forinden havde givet udtryk for at være enig i psykologens anbefaling af, at hun ikke skulle hjem. Forud for afgørelsen om hjemgivelse blev der inddraget relevant sagkundskab om kulturelle forskelle. Efter hjemgivelsen blev der iværksat familiebehandling til løsning af vanskelighederne.

Her nedenfor beskrives en sag, hvor problemstillingen er så alvorlig/kompliceret, at der burde have været inddraget ekspertviden fra VISO eller ungdomspsykiatrisk afdeling til støtte for sagsbehandlingen.

Sag nr. 136 Sagen drejer sig om en 17årig pige, der flytter fra plejefamilie til eget værelse. Pigen blev anbragt udenfor hjemmet i 2009 efter udskrivelse fra ungdomspsykiatrisk afdeling. Der er stillet diagnosen ADD. Afgørelsen om anbringelse blev begrundet med, at hun på grund af situationen i hjemmet ikke kunne bo hjemme, og at hun havde behov for voksenstøtte, forudsigelighed og trygge rammer. Hun blev først anbragt i plejefamilie, så på efterskole. Blev dog efter 2-3 måneder igen anbragt i plejefamilie, da hun ikke magtede at bo på efterskole. Begrundelsen for flytning af pigen fra plejefamilie til eget værelse er, at hverken anbringelse på efterskole eller i plejefamilie har fungeret optimalt, og hun kan ikke bo hos sin mor. Ingen af de iværksatte foranstaltninger lykkedes, og pigen har forsøgt selvmord flere gange også efter flytning til eget værelse. På denne baggrund er der efterfølgende iværksat massiv støtte samtidig til hende i egen bolig.

8.1.4 Fastholde faglige vurderinger overfor den unges ønsker

De børnesagkyndige har peget på, at der kan være en tendens til, at sagsbehandleren kommer til at tillægge den unges egne ønsker for stor vægt, forstået på den måde at der mistes fokus på den unges vanskeligheder og behov samt eventuelle vanskeligheder i hjemmet. Sagsbehandleren kommer således til at tillægge den unges egne synspunkter for stor betydning i forhold til en faglig vurdering af den unges egentlige og samlede

behov. Kommunen skal som professionel myndighed have styr på fagligheden og være opmærksom på at den unge ikke altid ved bedst.

I det følgende er refereret en sag, hvor kommunen i alt for lang tid har ladet sig styre af den unges egne ønsker og egen adfærd. Der er ikke taget tilstrækkelig faglig stilling til, hvilke behov den unge har og hvad kommunen kunne gøre for at tilgodese disse behov

Sag nr. 058 Sagen drejer sig om en 17årig, der hjemgives fra egen lejlighed med tæt voksenstøtte til at flytte sammen med sin gravide kæreste i hendes lejlighed i en anden kommune. Han ønsker ikke yderligere støtte – heller ikke i forhold til sit kommende barn. Det projekt den unge er tilknyttet anbefaler støtte. Han er ikke i beskæftigelse eller under uddannelse. Den unge oplyser selv, at han på tidspunktet for hjemgivelsen kun ryger hash ved festlige lejligheder. Den unge har haft problemer i en årrække. Han er psykologisk udredt i 2007, og udredningen anbefalede anbringelse. Derefter blev der iværksat dagtilbud, eneundervisning samt familierådslagning for at undgå anbringelse. I 2008 er der yderligere bekymring for den unge, hvorefter han anbringes på et socialpædagogisk opholdssted. Denne anbringelse ophører i 2009, da den unge ikke ønsker at være på anbringelsesstedet længere, og han anbringes i egen bolig med voksenstøtte. Den unge er tidligere beskrevet som en intelligent dreng med en grænsesøgende og svingende adfærd, ringe selvværd og vanskeligheder i forhold til grænser og autoriteter. Han har eksperimenteret med stoffer siden han var 11 år og indtil 1/2 år før hjemgivelsen er der oplysning om, at han er hashmisbruger.

På den anden side er det vigtigt ikke mindst når aldersgruppen er 12-17årige at deres ønsker ikke siddes overhørigt, men så vidt muligt tages med i betragtning.

Nedenfor beskrevne sager er eksempler på, at balancegangen mellem den unges ønsker og den faglige vurdering er lykkedes

Sag nr. 108 Sagen drejer sig om en 16årig pige, der flytter fra opholdssted til eget værelse på højskole. Pigen blev anbragt akut, efter hun selv henvendte sig på kommunen og fortalte, at hun blev misbrugt af sin stedfar. Stedfaderen blev efterfølgende dømt. Pigens mor valgte efter dommen at fortsætte sit forhold til pigens stedfar og ønskede ikke kontakt til pigen. Pigens biologiske far fik forældremyndigheden, men han er en svag person, der har svært ved tilstrækkeligt at støtte hende. Hun udvikler en adfærdsforstyrrelse, gennemgår behandlingsforløb med positivt resultat og får psykologhjælp. Efter 9. klasse ønsker hun selv at komme på højskole. Hun bevilges værelse på højskole, hvor hun kan få botræning, og hvor der er en socialrådgiver tilknyttet, der kan støtte pigen. Der er således handlet i overensstemmelse med faglige, den unges situation samt holdning.

Se også **sag 073** refereret ovenfor under afsnit 7. 1. 2.

8.2 Oplysningsgrundlaget

De børnesagkyndige har vurderet, om sagerne har været tilstrækkeligt belyst ud fra en børnesagkyndig synsvinkel, eller om kommunen med fordel kunne have indhentet/tilvejebragt mere viden, før afgørelse om flytning eller hjemgivelse blev truffet.

De fleste af sagerne er overordnet set tilstrækkeligt belyst i forhold til den aktuelle afgørelse. Der har således været tilstrækkelig oplysninger til, at man ved afgørelsen kunne vurdere den unges behov for støtte. Når en sag er blevet vurderet til at være tilstrækkeligt belyst, har begrundelsen været, at der har foreligget aktuelle oplysninger i form af opdaterede børnefaglig undersøgelser, som i de sager, hvor det har været relevant og nødvendigt, har været underbygget af psykologiske og psykiatriske statusrapporter eller undersøgelser af den unge.

I de tilfælde, hvor det er blevet vurderet, at sagen ikke har været tilstrækkeligt belyst har begrundelsen været, at der mangler aktuelle undersøgelser til beskrivelse af den unges vanskeligheder og behov, der mangler oplysning om forældrenes ressourcer/ressourcerne i hjemmet i forhold til en hjemgivelse, eller der mangler oplysninger om baggrunden for den unges ønske om flytning fra hidtidige anbringelsessted.

8.3 Der skal tages højde for den unges situation

De børnesagkyndige har i en stor del af sagerne vurderet, at der ved flytning/hjemgivelse ikke er taget tilstrækkelig højde for den unges situation. Årsagen til denne vurdering har været, at der er handlet uden egentlig plan og vurdering af den unges aktuelle behov. Flytningen/hjemgivelsen er besluttet på utilstrækkeligt grundlag og ofte alene på den unges egen foranledning/ønske eller alene på grund af manglende udvikling hos den unge i den aktuelle anbringelse.

Sag nr. 101 Sagen drejer sig om en næsten 17årig pige der flytter til eget værelse fra kollegielignende opholdssted. Pigen blev i april 2008 akut anbragt på døgninstitution, fordi hun ikke havde noget sted at opholde sig. Ingen af forældrene var i stand til at have hende boende. Pigen blev af PPR-psykolog beskrevet som en skadet pige med en skæv virkelighedsopfattelse. Hun fortæller historier og har tendens til at spille folk ud mod hinanden. Hun blev herefter anbragt på et socialpædagogisk opholdssted, men opholdsstedet opsagde hende fordi hun lavede splitting, ikke passede sin skole og konstant var i opposition til de voksne. Efter et ophold i hjemmet blev hun i juni 2009 igen anbragt - denne gang i et døgninstitution/ungdomskollektiv. Hun giver selv udtryk for, at hun gerne vil flytte i egen lejlighed i den by, hvor hendes kæreste og hendes venner bor. Kommunen træffer afgørelse om flytning til eget værelse. Pigen er efter anbringelsen i 2008 ikke udredt psykologisk eller psykiatrisk og der er ikke en udredning af pigens problemer. Handleplanen er ikke særlig udførlig, og indsatsen virker i det hele taget tilfældig og uden sammenhæng.

I de sager, hvor det er vurderet, at der samlet set er taget højde for den unges situation har de børnesagkyndige for eksempel fremhævet, at der er taget højde for såvel faglige vurderinger som den unges situation og ønsker, og at der gennem hele forløbet har været et godt fagligt forløb, børnefaglig undersøgelse og handleplan

Sag nr. 008 Sagen drejer sig om 17-årig pige, der flytter fra behandlingshjem til eget værelse i et bo-selv-projekt, hvor der er tilknyttet en primær støtteperson. Pigen har afsluttet 10. klasse og skal starte på HF efter flytningen. Pigen har været anbragt udenfor hjemmet siden hun var 8/9 år. Først var hun anbragt hos sin moster på familieplejelignende vilkår og fra 2002 på en døgninstitution. Efter nogle år begynder det at gå dårligere for pigen, og hun forsøger to gange at tage sit eget liv og begynder at have en mindre hensigtsmæssig omgangskreds. Derefter flyttes hun i april 2006 på behandlingshjem. I de sidste to år på behandlingshjemmet bor hun på deres udslusningsafdeling. Pigens mor er tidligere stofmisbruger, og faren er aktiv stofmisbruger. Pigen bliver anbragt uden for hjemmet på grund af morens stofmisbrug. Den unge har ingen kontakt til sin far. Pigen bliver, som 8/9-årig beskrevet, som et følelsesmæssigt frustreret barn med begrænset tilknytningsevne. På tidspunktet for flytningen er hun beskrevet som sårbar – særligt ved modgang – og som afhængig af en stabil og tryk voksenkontakt.

8.4 Hensigtsmæssig flytning

De børnesagkyndige er bedt om at vurdere om hjemgivelse/ flytning har været hensigtsmæssig i forhold til den unges behov. I den forbindelse er de også blevet bedt om at vurdere, om den unge er dårligere stillet efter hjemgivelse/flytning og om der er iværksat tilstrækkelige foranstaltninger i forbindelse med flytningen/hjemgivelsen.

I lidt over halvdelen af de udvalgte sager har de børnesagkyndige vurderet, at flytning/hjemgivelse ikke var hensigtsmæssig set ud fra den unges behov. Samtidig er det vurderet i næsten lige så mange sager, at kommunens valg af støtteforanstaltninger i forbindelse med hjemgivelse/flytning ikke er tilstrækkelige.

Årsagen til at hjemgivelse/flytning er blevet vurderet som uhensigtsmæssig er at flytning/hjemgivelse er sket på et for utilstrækkeligt fagligt grundlag, eller at der ikke hverken hjemme eller hos den unge selv var ressourcer til selv at magte situationen.

Se ovennævnte sagseksempel sag nr. 008 i afsnit 7.3

I de sager, hvor det er vurderet at flytning/hjemgivelse var hensigtsmæssig er begrundelsen, at flytningen skete i forlængelse af et vellykket anbringelsesforløb, og at der er tale om en positiv udvikling hos den unge, som ikke (længere) har så store vanskeligheder.

Nedenfor beskrives to sager, hvor flytning er hensigtsmæssig.

Sag nr. 103 Sagen drejer sig om 17årig dreng, der flytter fra døgninstitution, hvor han har været anbragt i 3 år til eget værelse. Han lider af Tourette og OCD og har indlærings- og opmærksomhedsforstyrrelser. Han ønsker selv at flytte og har ikke erkendelse af, at han ikke kan klare sig uden støtte. Kommunen iværksætter støtte i forbindelse med flytning til eget værelse og følger ham fortsat løbende. Den børnesagkyndige vurdering er, at drengen har udviklet sig positivt under anbringelsen og på grund af hans alder, er det hensigtsmæssigt med et mere selvstændigt tilbud.

Sag nr. 108 Se resumé af sagen *ovenfor under afsnit 7.1.3*. Flytningen af pigen fra opholdssted til eget værelse på højskole er i overensstemmelse med hendes behov i forlængelse af et vellykket anbringelsesforløb.

8.5 Støtteforanstaltninger til den unge og familien

I en overvejende del af de sager, hvor der er iværksat støtte i forbindelse med flytning/hjemgivelse vurderer de børnesagkyndige, at denne støtte ikke er tilstrækkelig. De sagkyndige begrundes denne vurdering med, at samtaler med familierådgiver eller tilknytning til kontaktperson i mange af sagerne ikke er nok. Der har ikke været en grundig nok udredning af den unges behov forud for hjemgivelse/flytning, som kunne pege på den helt rigtige støtte.

I de sager, hvor de børnesagkyndige vurderer, at iværksatte foranstaltninger er relevante, er der for eksempel peget på, at der med støtten opnås et sikkerhedsnet, samt at der løbende evalueres på støtten og følges op.

Se sag nr. 108. Sagen er beskrevet *ovenfor i afsnit 7.1.3*.

I de fleste af de målte sager er det vurderet, at den unge ikke er dårligere stillet efter hjemgivelse/flytning i forhold til tidligere situation.

Årsagen til denne vurdering er i enkelte sager, at der følges godt og tæt op på flytningen/hjemgivelsen og støtten, samt at den unge er i nærheden af sin familie. I de fleste tilfælde er begrundelsen dog, at den unge før flytningen/hjemgivelsen var i en dårlig situation.

I nogle sager er det vurderet, at den unge er ringere stillet, og årsagen er for eksempel, at der er mindre voksenstøtte, mindre struktur og ingen faglig plan for den unges udvikling.

8.6 Kommunernes sagsbehandling

De børnesagkyndige er bedt om, at beskrive såvel positive som uheldige forhold i sagsbehandlingen af de sager, som er vurderet. Desuden er de blevet bedt om at beskrive, hvad kommunen burde have gjort på en anden måde.

Et godt sagsbehandlingsforløb er for eksempel kendetegnet ved:

- at der i sagen er løbende systematisk dokumentation
- at den unges forhold er grundigt belyst i den børnefaglige undersøgelse
- at der er foretaget revision af handleplaner
- at der er afholdt gode børnesamtaler
- at der lyttes til den unge, samtidig med, at der holdes fast i faglige vurderinger
- at kontinuiteten fastholdes med klare mål for øje
- at der er sket tæt opfølgning

Et uhensigtsmæssigt sagsbehandlingsforløb er eksempelvis præget af:

- mangelfuld eller ingen opfølgning på iværksatte tiltag
- ingen opfølgning på specialiserede anbefalinger
- langsommelighed
- mange møder med ringe fagligt fokus
- ingen dokumentation for overvejelser – det vil sige uklarhed om beslutningsgrundlag

Overordnet set burde kommunerne efter de børnesagkyndiges vurdering afdække og undersøge de unges behov grundigere og i højere grad være opmærksom, at der kan være behov for mere omfattende og indgribende støtte fra starten af en sag.

8.7 Samtaler med den unge

De børnesagkyndige er bedt om at vurdere de samtaler, der har været afholdt med den unge. De er bedt om at vurdere, om samtalen i forhold til afgørelsen om flytning/hjemgivelse har været brugbar set i et børnesagkyndigt perspektiv.

Kun i en mindre del af de sager, hvor der er afholdt børnesamtale er det af den børnesagkyndige vurderet, at samtalen har været brugbar i forhold til den aktuelle afgørelse.

Børnesamtalen har været brugbar i de tilfælde:

- hvor sagsbehandleren er godt forberedt til samtalen
- den unges holdning, modenhed og attitude er velbeskrevet
- der er ved samtalen taget højde for den unges alder, modenhed og sagens karakter.

I de sager, hvor vurderingen har været, at børnesamtalen ikke har været brugbar, er begrundelsen omvendt

- at sagsbehandleren ikke har været tilstrækkeligt forberedt på samtalen
- at der ikke har været taget højde for den unges alder, modenhed og sagens karakter

I et par sager er det også påpeget, at man ikke bruger samtalen relevant i forhold til sagens substans, hvilket følgende sag er et eksempel på:

Sag nr. 037 Sagen er refereret *ovenfor i afsnit 7.1.2*. Den børnesagkyndige vurdering er, at det i samtalen skulle have været forsøgt afklaret, hvorfor pigen pludselig har skiftet holdning.

8.8 Inddragelse af den unge

De børnesagkyndige har vurderet om de unge generelt har været inddraget i sagsforløbet op til den aktuelle afgørelse. Inddragelse skal her forstås som inddragelse udover børnesamtalen

I de fleste af sagerne er det vurderet, at de unge har været inddraget, men i mindre grad at inddragelsen har været relevant.

Inddragelsen er sket ved samtaler, telefonisk kontakt, sms, breve og møder.

Årsagen til at inddragelsen ikke er vurderet som relevant er, at der ikke handles og reflekteres over den unges holdninger. Et andet eksempel er, at der ikke er direkte kontakter mellem den unge og kommunens repræsentanter/sagsbehandler og derved ikke etableret en relevant kontakt til den unge.

Ankestyrelsens praksisundersøgelse om

Flytning og hjemgivelse af anbragte unge

November 2011

BILAG

Ankestyrelsen

Titel Flytning og hjemgivelse af anbragte unge_Bilag

Udgiver Ankestyrelsen, **Fejl! Ingen tekst med den anførte typografi i dokumentet.**

ISSN nr Identitet & Design AS

Layout Identitet & Design AS

Kontakt Ankestyrelsen

Amaliegade 25, 1256 København K

Telefon 33 41 12 00

Hjemmeside www.ast.dk

E-mail ast@ast.dk

Bilag 1 Metode

1.1 Generelt om praksisundersøgelser

Ankestyrelsen, beskæftigelsesankenævnene og de sociale nævn har en forpligtelse til at koordinere, at afgørelser, der kan indbringes for Ankestyrelsen og nævnene, træffes i overensstemmelse med lovgivningen og praksis. Om lovgrundlaget henvises til kapitel 11 i bekendtgørelse om retssikkerhed og administration på det sociale område (lovbekendtgørelse nr. 656 af 15. juni 2011).

Ankestyrelsen har ansvaret for praksiskoordineringen på landsplan, mens nævnene har ansvaret på regionalt plan. Praksisundersøgelser er et redskab, som benyttes med henblik på at få klarhed over, om myndighedernes afgørelser er i overensstemmelse med lovgivningen og med henblik på at sikre ensartethed og ligebehandling på landsplan. Hvis undersøgelserne afdækker fejl og mangler i sagsbehandlingen, giver praksisundersøgelserne et grundlag for at målrette den fremadrettede vejledningsindsats.

Ved en praksisundersøgelse indkalder Ankestyrelsen et antal sager (stikprøve) fra underinstanserne og foretager en gennemgang af disse med henblik på en legalitetsvurdering. Legalitetsvurderingen indebærer dels en materiel vurdering af afgørelsernes rigtighed i forhold til lovgivning og Ankestyrelsens praksis, dels en formel vurdering af sagerne i forhold til de forvaltningsretlige regler og særlige sagsbehandlingsregler.

Praksisundersøgelser tager ikke sigte på at vurdere praksis i den enkelte kommune, men giver et billede af tendenserne på landsplan. Der offentliggøres ikke kommunefordelte resultater i denne undersøgelse, da antallet af sager fra enkelte kommuner er mindre end sædvanligt i denne type undersøgelser. Det vil give mulighed for at udlede personfølsomme oplysninger, hvis sagsantal og sagstype offentliggøres for den enkelte kommune³.

1.2 Udvælgelse af sager til denne undersøgelse

Følgende 16 kommuner er udvalgt til at indsende sager til denne praksisundersøgelse: København, Høje Taastrup, Ishøj, Roskilde, Kalundborg, Lolland, Bornholm, Odense, Nordfyn, Haderslev, Aabenraa, Horsens, Kolding, Herning, Aarhus og Viborg.

Kommunerne er bedt om at indsende op til 10 sager hver, hvor kommunerne har truffet afgørelse om, at 12-17årige unge anbragt uden for hjemmet skal:

1. flytte på eget værelse som led i anbringelsen, eller

³ Den enkelte kommune får en tilbagemelding fra Ankestyrelsen i hver enkelt sag

2. flytte til et anbringelsessted beliggende inden for kommunens grænser fra et anbringelsessted beliggende uden for kommunens grænser (hjemtages), eller
3. hjemgives, det vil sige ophører med at være anbragt

Kommunerne er bedt om at fordele sagerne således:

- 1) op til 5 sager, hvor kommunen i perioden januar 2010 - februar 2011 har truffet afgørelse om *flytning til eget værelse* af 12-17årige på kommunens foranledning
- 2) op til 5 sager, hvor kommunen i perioden januar 2010 - februar 2011 har truffet afgørelse om hjemtagelse af 12-17årige på kommunens foranledning
- 3) I de tilfælde, hvor en kommune ikke har truffet afgørelse om 10 sager om flytning til eget værelse og hjemtagelser i undersøgelsesperioden, da er kommunen bedt om at indsende de nyeste sager, hvor der er truffet afgørelse om *hjemgivelse* af de 12-17årige anbragte unge uden for hjemmet på kommunens foranledning, indtil et samlet antal på 10 sager er nået.

Herudover opfylder sager følgende kriterier:

- Sagerne omhandler ikke udviklingshæmmede og unge med fysisk funktionsnedsættelse
- Afgørelserne er truffet i perioden 1. januar 2010 – 1. marts 2011
- Afgørelserne har ikke været anket til og/eller behandlet af det sociale nævn eller Ankestyrelsen

Afgørelserne er truffet på blandt andet kommunens foranledning. Det betyder ikke nødvendigvis, at det er kommunen, som alene har taget initiativ til flytningen/hjemgivelsen. Det kan være et ønske fra den unge og/eller forældremyndighedsindehaver selv, og hvor kommunen ud fra en faglig vurdering træffer afgørelse i overensstemmelse med dette ønske.

For hjemgivelsessager betyder det for eksempel, at undersøgelsen ikke omfatter sager, hvor hjemgivelsen er sket som følge af, at den unge fylder 18 år. Unge ophører med at være anbragt, når de fylder 18 år. Herefter kan der træffes afgørelse om efterværn, hvis den unge fortsat har behov for særlig støtte.

Ankestyrelsen har modtaget i alt 132 sager fra de 16 kommuner. 50 sager er udgået, idet de ikke opfylder de ovenstående kriterier for sagsudvælgelse. De hyppigste årsager til, at sager er udgået er:

- foranstaltningen er ikke sket på kommunes foranledning
- afgørelsen er truffet før 1. januar 2010
- flytning til eget værelse er sket som led i ungdomssanktion eller som led i efterværn (efter § 76)
- hjemgivelsen vedrører et barn under 12 år

- der har ikke været tale om en flytning, men om en ny afgørelse om anbringelse
- flytning til institution, som er beliggende uden for handlekommunen
- sagen har været behandlet i det sociale nævn eller Ankestyrelsen

Der indgår således i alt 81 sager i denne praksisundersøgelse. Frafaldet af sager i denne praksisundersøgelse er større end sædvanligt. Det kan dels skyldes de mange udvælgelseskriterier, dels kan det være en indikation på, at der ikke er mange af de ønskede sagstyper i kommunerne.

For så vidt angår opdeling af sagstyperne flytning til eget værelse og flytning til andet anbringelsessted giver datagrundlaget ikke mulighed for at konkludere, om kommunerne behandler sager anderledes, når der sker flytning over kommunegrænsen (hjemtages). Resultaterne af Ankestyrelsens vurdering af sagerne vil således blive præsenteret alene med en opdeling på flytninger og hjemgivelse.

62 procent af sagerne vedrører flytning (punkt 1 og 2) og 38 procent af sagerne vedrører hjemgivelse (punkt 3), *jf. tabel 2.1*.

Tabel 8.1 Fordeling af sagerne på flytning og hjemgivelse. Antal og procent

	Antal	Pct.
Flytning i alt, heraf:	50	62
<i>Flytning til eget værelse inden for kommunens grænser</i>	12	15
<i>Flytning til eget værelse flytning over kommunegrænse (hjemtagelse)</i>	29	36
<i>Flytning til andre anbringelsessteder end eget værelse over kommunegrænse (hjemtagelse)</i>	9	11
Hjemgivelse	31	38
I alt	81	100

29 af det samlede antal flytninger til eget værelse er også sager om hjemtagelse. I alt 38 af de 50 sager om flytning vedrører således hjemtagelsessager, hvoraf størstedelen vedrører flytning til eget værelse. 12 sager er flytning til eget værelse, men hvor flytningen er sket inden for kommunens grænser.

Seks af de 81 afgørelser er truffet i 2011, mens de resterende er truffet i 2010. Antallet af afgørelser truffet i 2011 er for få til at vurdere, om Barnets Reform har haft en effekt på kommunernes sagsbehandling.

1.3 Måleskema og vurderingsgrundlag

Måleskema

I forbindelse med Ankestyrelsens vurdering af de indsendte sager er anvendt et måleskema, hvor der indgår de målelementer, som er relevante for emnet i den konkrete praksisundersøgelse. Så vidt muligt er graduerede svarmuligheder anvendt i vurderingerne. Det giver mulighed for et mere nuanceret billede af sagsbehandlingen og mulighed for bedre tilbagemelding til kommunerne.

Ankestyrelsen fremsender de vurderede og udfyldte måleskemaer til den enkelte kommune i forbindelse med afrapportering af praksisundersøgelsen.

Kommunerne er bedt om at indsende samtlige relevante akter i sagerne, herunder også journalnotater. Sagerne er alene bedømt ud fra de dokumenterede oplysninger. Det betyder, at hvis der er henvist til en handleplan eller børnefaglig undersøgelse, som ikke foreligger i det fremsendte sagsmateriale, kan det betyde, at Ankestyrelsen har vurderet, at afgørende oplysninger mangler i sagen.

Vurderingskriterier

De enkelte sager er blevet vurderet ud fra, om de samlet set er truffet i overensstemmelse med gældende lovgivning og praksis. Der gælder stort set de samme lovgivningsmæssige krav for alle sagstyper. For hjemgivelser er det imidlertid et krav, at der træffes afgørelse om en hjemgivelsesperiode samt at handleplanen revideres inden afgørelsen om hjemgivelsen træffes. For ændring af anbringelsessted er der ikke samme lovkrav om at revidere handleplanen, men Ankestyrelsen har i hvert enkelt tilfælde vurderet, om handleplanen burde have været revideret.

Ankestyrelsen har vurderet, at en afgørelse er i overensstemmelse med regler og praksis, hvis alle nedenstående kriterier er opfyldt:

- der foreligger samtykke fra forældremyndighedsindehaver(e) og den unge, som er fyldt 15 år.
- afgørelsen er behandlet af børn og unge-udvalget, såfremt der ikke foreligger samtykke fra alle relevante parter
- der foreligger en handleplan
- handleplanen er revideret, hvis det er vurderet at være relevant i den pågældende sag
- der er truffet afgørelse om hjemgivelsesperiode i sager om hjemgivelser
- anbringelsesstedet er hørt inden flytning/hjemgivelse (for afgørelser truffet i 2011)
- reglerne vedrørende afholdelse af børnesamtale er overholdt

1.4 Udvidet børnesagkyndig vurdering

Med Barnets Reform blev det besluttet, at Ankestyrelsens årlige praksisundersøgelse på børneområdet fra 2010 skal *"suppleres med en børnesagkyndig vurdering (så de socialfaglige processer i sagens forløb (om barnet har fået den rette og nødvendige hjælp) også vurderes."*

Praksisundersøgelsen fra 2010 "Inddragelse af børn og forældre i sager om frivillige foranstaltninger" var den første, som var udvidet med en børnesagkyndig vurdering – dette er den anden i rækken med en udvidet børnesagkyndig vurdering.

Ved at supplere den årlige praksisundersøgelse med en børnesagkyndig vurdering er det målet, at undersøgelserne i højere grad kan bidrage til læring i kommunerne, så børn og unge med behov for særlig støtte får den sagsbehandling, som de har krav på, og som når frem til beslutninger, som er til barnets eller den unges bedste.

Børnesagkyndige konsulenter

De børnesagkyndige konsulenter, som har vurderet sager i denne praksisundersøgelse, er konsulenter, der allerede er tilknyttet sagsbehandlingen i Ankestyrelsen. Det er lagt vægt på, at de børnesagkyndige konsulenter ud over deres børnefaglige viden, har viden om den kommunale sagsbehandling og kan overskue hele sagsbehandlingsforløb. Konsulenterne har desuden et godt kendskab til, hvilke foranstaltningsmuligheder der kan tilbydes i sagsbehandlingsforløbet.

Det nuværende korps af børnesagkyndige konsulenter i Ankestyrelsen består af speciallæger i børne- og ungdomspsykiatri samt psykologer.

Grundlaget for juridisk og børnesagkyndig vurdering af de kommunale afgørelser

Den juridiske vurdering omfatter en vurdering af, hvorvidt den afgørelse, som er truffet af kommunen er truffet i overensstemmelse med lovgivning og praksis. Herunder om de særlige sagsbehandlingsregler, som er på området, er overholdt og om dokumentationsgrundlaget for at træffe den afgørelse, som rent faktisk er truffet, er til stede og i orden.

Hidtil har Ankestyrelsens praksisundersøgelser på børneområdet omfattet en vurdering af de materielle og formelle regler på området – herunder de særlige sagsbehandlingsregler, som gælder på området for udsatte børn og unge. Denne vurdering har også indeholdt et børnesagkyndigt element for eksempel ved vurdering af, om beskrivelsen af barnets eller den unges ressourcer var beskrevet i tilstrækkelig grad i den socialfaglige undersøgelse efter servicelovens § 50, så det understøttede den valgte foranstaltning.

Den udvidede børnesagkyndige vurdering skal i højere grad omfatte en vurdering af, om kommunerne har valgt den rette foranstaltning i forhold til barnets eller den unges

bedste, og om der i sagsbehandlingen er taget højde for barnets eller den unges eventuelt særlige problemstillinger.

Valg af sager til børnesagkyndig vurdering

Formålet med en mere uddybende børnesagkyndig vurdering er som beskrevet, at kommunerne i højere grad end tidligere skal udrage læring til behandling af sager på området for børn og unge med behov for særlig støtte. Det sker gennem en kvalitativ beskrivelse af udvalgte sager i praksisundersøgelsen. Den kvalitative beskrivelse koncentrerer sig om problemstillinger, hvor der vurderes at være udfordringer for enkelte eller flere kommuner, eller hvor enkelte eller flere kommuner har valgt en god løsning. Det er således ikke væsentligt, om et eksempel er repræsentativt for flere kommuner i undersøgelsen – det væsentlige er, om eksemplet bidrager til at fremhæve den gode inddragelse, som andre kommuner kan drage nytte af.

Der foretages derfor børnesagkyndig vurdering på et udsnit af sagerne i praksisundersøgelsen. I denne praksisundersøgelse er 26 sager udvalgt til særlig børnesagkyndig vurdering. Sagerne er ikke udvalgt tilfældigt, da forudsætningen for en børnesagkyndig vurdering har været, at sagens problemstilling fremstod tydeligt og var velbeskrevet. Derfor er sager med en vis tyngde og sager, som er veldokumenterede valgt.

Den børnesagkyndige vurdering afrapporteres således ikke for den enkelte sag, men giver et indblik i forskellige problemstillinger set fra en børnesagkyndig synsvinkel. Den børnesagkyndige vurdering adskiller sig fra den juridiske vurdering metodemæssigt, hvor alle de indhentede sager gennemgår en vurdering.

1.5 Høring og invitation til dialogmøde

Praksisundersøgelsen har været sendt i høring hos de deltagende kommuner inden rapportens offentliggørelse. Herudover har der i høringsfasen været afholdt et dialogmøde for de deltagende kommuner, hvor undersøgelsens resultater er drøftet.